

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X IR Y SKUNDO PRIEŠ KULTŪROS PAVELDO DEPARTAMENTĄ PRIE KULTŪROS MINISTERIJOS, APLINKOS MINISTERIJĄ IR VALSTYBINĘ TERITORIJŲ PLANAVIMO IR STATYBOS INSPEKCIJĄ PRIE APLINKOS MINISTERIJOS

2019 m. gruodžio 16 d. Nr. 4D-2017/1-1677
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius gavo X ir Y (toliau vadinama – Pareiškėjos) skundą, pateiktą jų įgalioto asmens A, dėl institucijų nebendradarbiavimo, sprendžiant klausimus, susijusius su teritorijų planavimu. Pareiškėjos yra statinių, <...>, bendraturtės.

2. Pareiškėjos skunde nurodė:

2.1. Neringos savivaldybės (toliau vadinama – Savivaldybė) taryba 2001 m. sausio 26 d. sprendimu Nr. 06 patvirtino detalų planą teritorijai, <...>.

Savivaldybės taryba 2002 m. spalio 21 d. sprendimu Nr. 181 pritarė infrastruktūros plėtojimo sutarčiai Nr. 13.

Savivaldybės administracija 2002 m. lapkričio 4 d. patvirtino projektavimo sąlygų sąvadą gyvenamojo namo su ūkiniu pastatu ir priklausiniais statybai, <...>.

Savivaldybės administracijos Architektūros skyrius 2004 m. balandžio 15 d. išdavė statybos leidimą Nr. <...> gyvenamojo namo su priklausiniais naujai statybai, <...>.

Šiuo metu sklype, <...>, yra trys savarankiški statiniai, priklausantys skirtingiems savininkams.

2.2. Teismo tvarka (Klaipėdos apygardos administracinio teismo 2009 m. rugsėjo 4 d. sprendimas ir Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo (toliau vadinama – LVAT) 2010 m. spalio 11 d. nutartis) buvo panaikinti administraciniai aktai, susiję su pirmiau nurodytų statinių statyba, pripažinus juos prieštaraujanciais Kuršių nerijos nacionalinio parko (toliau vadinama – KNNP) planavimo schemai.

LVAT nutartyje konstatuota, kad Savivaldybės tarybos 2001 m. sausio 26 d. sprendimu Nr. 06 patvirtintas Detalusis planas prieštarauja KNNP planavimo schemai, todėl turi būti panaikinti Detaliojo plano pagrindu priimti ir kiti administraciniai aktai, realizuojantys KNNP planavimo schemai prieštaraujančius sprendinius.

2.3. Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2012 m. birželio 6 d. nutarimu Nr. 702 patvirtino KNNP tvarkymo planą (toliau vadinama – TP), pripažinusi netekusia galios Vyriausybės 1994 m. vasario 9 d. nutarimą Nr. 1269 „Dėl KNNP planavimo schemos (generalinio plano).“

KNNP planavimo schemą (generalinį planą) pripažinus netekusia galios, su teismų konstatuotais pažeidimais vykdytos statybos padarinių šalinimo klausimas liko neišspręstas, nes KNNP TP buvo suformuluoti kiti, nei KNNP planavimo schemos (generalinio plano) reikalavimai.

Vyriausybės nutarimu, įsigaliojusiu 2012 m. birželio 24 d., patvirtinus naująjį specialųjį teritorijų planavimo dokumentą – KNNP TP (į jį nebuvo perkelti KNNP planavimo schemos (generalinio plano) reikalavimai), atsirado būtinumas jo sprendinių (Pareiškėjų atveju – 9.2.1.5 punkto) įgyvendinimui.

Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos (toliau vadinama – KPD) 2011 m. lapkričio 25 d. įsakymu Nr. Į-392 buvo rengiamas nekilnojamosios kultūros paveldo vertybės – Juodkrantės gyvenvietės nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumentas, susidedantis iš teritorijos ir apsaugos zonos ribų plano bei paveldotvarkos projekto.

Vėliau KPD parengė Nekilnojamųjų kultūros paveldo vertybių – Nidos, Pervalkos, Preilos, Juodkrantės, Smiltynės gyvenviečių – nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos tvarkymo planus ir 2016 m. lapkričio 24 d. pateikė Vyriausybės nutarimo projektą dėl jų tvirtinimo.

2.4. Savivaldybės taryba 2012 m. rugsėjo 21 d. sprendimu Nr. T1-164 patvirtino Neringos savivaldybės teritorijos ir jos dalių bendrąjį planą, kurio sprendiniai turėtų būti įgyvendinami kartu su KNNP TP sprendiniais.

KNNP TP aiškinamojo rašto 9.2.1.5 punkte nurodyta, kad reikia parengti teritorinio komplekso, apimančio sodybinio užstatymo teritoriją tarp <...> gatvių, detalųjį planą, kuriame taikant atkūrimo režimą turi būti numatytas tradicinis sklypų užstatymas.

Taigi, KNNP TP sprendinių įgyvendinimui pirmiausia būtina kompleksiškai atlikti eilę nurodytų parengiamųjų darbų, kurie nėra statytojų kompetencijoje.

2.5. Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba (toliau – VSTT) organizuoja saugomų teritorijų planavimo dokumentų rengimą ir jų sprendinių įgyvendinimą.

Vyriausybė 2012 m. birželio 6 d. nutarimu Nr. 702 pavedė Kuršių nerijos nacionalinio parko direkcijai (toliau vadinama – KNNPD) organizuoti KNNP TP įgyvendinimą. Terminai KNNP TP įgyvendinimui nebuvo nustatyti.

VSTT ar KNNPD, organizuodamos KNNP TP sprendinių įgyvendinimą, turėjo nustatyti šių sprendinių įgyvendinimo tvarką ir terminus, atsižvelgdamos į Juodkrantės gyvenvietės nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumento ir į Neringos savivaldybės teritorijos ir jos dalių bendrojo plano nuostatas bei būtinumą sprendimų, susijusių su Savivaldybės administracinių aktų panaikinimo pasekmėmis, koordinuoti ir kontroliuoti vykdymą. Tačiau nei VSTT, nei KNNPD jokių organizacinių darbų KNNP TP sprendinių įgyvendinimui nevykdė.

2.6. Valstybinės teritorijų planavimo ir statybos inspekcijos prie Aplinkos ministerijos (toliau vadinama – VTPSI) Klaipėdos skyrius, matydamas, kad jokie organizaciniai darbai sprendinių įgyvendinimui nebuvo pradėti vykdyti, Klaipėdos miesto apylinkės teismui 2012 m. lapkričio 27 d. pateikė ieškinį, kuriame remiantis 9.2.1.5 punkto nuostatomis, prašė įpareigoti statytojus pašalinti neteisėtomis įvardintų statybų padarinius (žr. pažymos 6.1 punktą). Tokiu būdu dėl VSTT ir KNNPD neveikimo Pareiškėja ir kiti statytojai, kiti atsakovai bei tretieji asmenys ne dėl jų kaltės įvelti į teisinius ginčus, dėl kurių statytojai patiria turtinę ir neturtinę žalą.

2.7. Seimo kontrolieriaus 2014 m. spalio 31 d. pažymoje Nr. 4D-2014/1-604 „Dėl Y skundo prieš Aplinkos ministeriją ir Valstybinę saugomų teritorijų tarnybą prie Aplinkos ministerijos“ Vyriausybei buvo rekomenduota „užtikrinant tarnybinio bendradarbiavimo principo vykdymą, pavesti Aplinkos ministerijai (toliau vadinama – AM), VSTT, KPD parengti Y išsamų atsakymą dėl KNNP TP sprendinių įgyvendinimo ir/ar tikslinimo, taip pat atsakyti į 2014 m. spalio 6 d. skunde pateiktus klausimus; imtis priemonių, kad AM, VSTT, VTPSI, KPD, vykdydamos joms priskirtas funkcijas bei bendradarbiaudamos tarpusavyje, priimtų bendrą motyvuotą sprendimą KNNP TP sprendinių įgyvendinimo/keitimo klausimu.“

2.8. Problemoms, susijusioms su teismų sprendimų dėl statybų KNNP įgyvendinimu ir žalos atlyginimu, spręsti Lietuvos Respublikos Ministro Pirmininko 2013 m. lapkričio 18 d. potvarkiu Nr. 327 sudarytos Darbo grupės 2014 m. gruodžio 22 d. pažymoje Nr. NV-4076 konstatuota, kad tikslinga keisti KNNP TP, kas sudarytų prielaidas taikos sutartimis užbaigti teisinius ginčus bei išvengti valstybės biudžeto išlaidų.

Klaipėdos miesto apylinkės teismas 2015 m. vasario 23 d. nutartimi sustabdė civilinę bylą iki AM pateiks Vyriausybei projektą dėl KNNP TP tikslingumo;

Vyriausybė 2015 m. balandžio 15 d. nutarimu Nr. 389 numatė pritarti KNNP TP, kuriuo būtų tikslinamas Vyriausybės 2012 m. birželio 6 d. nutarimu Nr. 702 patvirtintas KNNP TP, rengimo pradžia (žr. pažymos 7 punktą), nustatė rengiamo plano planavimo tikslus ir pavedė AM parengtą KNNP TP pateikti tvirtinti Vyriausybei.

VSTT 2015 m. liepos 21 d. įsakymu Nr. V-134 patvirtino KNNP TP tikslinimo planavimo darbų programą.

2.9. Statytojai preliminarūs priešprojektinius pasiūlymus (pertvarkymo eskizą) pastatų rekonstrukcijai – architektūrinius sprendimus, suteikiančius pastatams, <...>, artimą tradicinei žvejo sodybai išvaizdą, suderino su KNNP TP pakeitimo (koregavimo) rengėju (Valstybės žemės fondo Kraštotvarkos ir teritorijų planavimo skyrius). Jų pagrindu 2017 m. birželio mėn. buvo pateikti patikslinti KNNP TP 9.2.1.5 punkto sprendiniai, aprobuoti KNNP TP pakeitimo (tikslinimo) rengėjo ir VSTT:

„9.2.1.5. sklype, <...> kuriamas tradicinis žvejo sodybos užstatymas „vienas gyvenamas namas ir priklausiniai. Priklausinių architektūriniai sprendimai – imituojantys Kuršių Nerijai būdingą ūkinių pastatų architektūrą. Pastatai negali būti blokuojami, negali būti naudojami žvejų sodybų pastatams nebūdingi elementai, jungtys tarp gyvenamojo namo ir priklausinio. Įvažiavimas iš <...> gatvės pusės nenumatomas.“

2.10. Lietuvos Respublikos pajūrio juostos įstatymo 7 straipsnyje, pakeistame Lietuvos Respublikos 2015 m. gruodžio 17 d. įstatymu Nr. XII-2201 (įsigaliojo 2016 m. gegužės 1 d.), numatyta, kad pajūrio juostoje gali būti statomi nauji statiniai vietoj buvusių, skaidant stambių pastatų tūrį, keičiant jų paskirtį, nesukeliant naujų neigiamų pasekmių gyvenimo ir aplinkos kokybei, ir kai tokių statinių statyba numatyta specialiuosiuose planuose; rekonstruojami Nekilnojamojo turto registre įregistruoti statiniai; remontuojami ar griaujami statiniai, atnaujinami (modernizuojami) pastatai.

2.11. KPD 2016 m. lapkričio 24 d. pateikė Vyriausybei nutarimo, kuriuo siūloma patvirtinti Nekilnojamojų kultūros paveldo (NKP) vertybių – Nidos, Pervalkos, Preilos, Juodkrantės, Smiltynės gyvenviečių nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos tvarkymo planus Neringos gyvenviečių NKP vietovių apsaugos tvarkymo planus (juose nustatytos saugotinos vietovės vertingosios savybės, reikalavimai kraštovaizdžiui, vietovės tūrinei erdvinei kompozicijai) – projektą. Nurodytuose planuose nėra nuostatų, sąlygojančių, kad <...> sklype būtų du, o ne trys pastatai.

2.12. Vyriausybės 2017 m. rugsėjo 13 d. pasitarime Kultūros ministerijai buvo pavesta užtikrinti, kad KNNP TP projektas būtų suderintas su KPD Klaipėdos skyriumi; AM pavesta KNNP TP pateikti Vyriausybei tvirtinti.

AM 2017 m. spalio 6 d. TAIS pateikė institucijoms derinti Vyriausybės nutarimo projektą, kuriuo keičiamas KNNP TP pagal VSTT aprobuotą Plano korektūrą.

KPD Klaipėdos skyrius 2017 m. spalio 11 d. rašte Nr. 1295 nurodė, kad vykdant Vyriausybės 2017 m. rugsėjo 13 d. pasitarimo 2 darbotvarkės klausimo 1 dalies protokolinią sprendimą, įvertintas KNNP TP korektūros projektas, kuris turėjo būti patikslintas pagal 2017 m. rugsėjo 21 d. ir 2017 m. rugsėjo 22 d. tarpinstitucinio pasitarimo suderintas ir pakartotinai 2017 m. spalio 9 d. tarpinstituciniame pasitarime pateiktas pastabas. KPD Klaipėdos skyrius pateikė išvadas dėl KNNP TP derinimo su pastabomis (žr. pažymos 8 punktą).

VTPSI Teritorijų planavimo ir statybos skyriaus 2017 m. lapkričio 7 d. Teritorijų planavimo dokumento patikrinimo akte Nr. TP5-6 konstatuota, kad KPD Klaipėdos teritorinis padalinys Specialiojo plano nesuderino; Neringos ir Klaipėdos miesto savivaldybių teritorijų planavimo komisijų kompleksinio derinimo protokoluose derinimo/nederinimo grafoje nėra derinimo žymos; VTPSI negali teikti teigiamos išvados dėl Specialiojo plano, kol nebus suderinta su visomis institucijomis; neteikti Specialiojo plano tikrinti pakartotinai, neištaisyti nurodytų pažeidimų, t. y. nesuderinus Specialiojo plano su KPD Klaipėdos skyriumi.

AM 2017 m. lapkričio 7 d. rašte Nr. 7408 Ministrui Pirmininkui pažymėta, kadangi VTPSI pritarimas negautas, AM negali teikti plano tvirtinti Vyriausybei (VTPSI pateiktą KNNP TP įvertino kaip nesuderintą, nes abiejų savivaldybių teritorijų planavimo komisijų protokoluose nurodytas KPD Klaipėdos skyriaus 2017 m. spalio 11 d. raštas Nr. 1295, kad planas derinamas su pastabomis). Taip pat pažymėta, kad teikiamas Vyriausybės nutarimo projektas nustatyti, kad teritorijų planavimo sąlygas išdavusioms institucijoms nesuderinus plano sprendinių iki 2017 m. gruodžio 31 d., teritorijų planavimo procesas nutraukiamas.

Vyriausybės 2018 m. sausio 31 d. nutarimu Nr. 94 2015 m. balandžio 15 d. nutarimas Nr. 389 papildytas, numatant teritorijų planavimo sąlygas išdavusioms institucijoms KNNP TP sprendinių derinimui terminą iki 2018 m. rugpjūčio 1 d. (žr. pažymos 10 punktą). Iki šio termino nesuderinus KNNP TP sprendinių, teritorijų planavimo procesą buvo numatyta nutraukti.

2.13. KPD jau Lietuvos Respublikos Ministro Pirmininko 2013 m. lapkričio 18 d. potvarkiu Nr. 327 sudarytai Darbo grupei siūlė išbraukti KNNP TP punktus 9.2.1.3.–9.2.1.8; 9.2.2.; 9.2.2.3.–9.2.2.13; 9.2.3.1.–9.2.3.6, kurių nuostatos nepagrįstos teisės normomis, perteklinės ir nustatančios neproporcingus reikalavimus siekiamiems tikslams. Šį pasiūlymą įgyvendinus būtų sudarytos prielaidos taikos sutartims sudaryti ir užbaigti teisinius ginčus bei išvengti valstybės biudžeto išlaidų visiems 11 probleminių atvejų, numatytų Darbo grupės 2014 m. gruodžio 22 d. pažymoje Nr. NV-4076.

Tačiau šie pasiūlymai VSTT pastangomis buvo atmesti. VSTT pasirinko kitą kelią – su didžiąja dalimi statytojų, iš 11 nurodytų darbo grupės 2014 m. gruodžio 22 d. pažymoje, suderino patikslintas minėtų KNNP TP punktų formuluotes, kurios taip pat šiai daliai sudaro prielaidas taikos sutartims sudaryti ir užbaigti teisinius ginčus.

Tačiau KPD Klaipėdos skyrius 2017 m. spalio 11 d. rašte Nr. 1295 nurodė, kad KNNP TP korektūros projektas derinamas, išskyrus punktus 9.2.1.3.–9.2.1.8; 9.2.2.; 9.2.2.3.–9.2.2.13; 9.2.3.1.–9.2.3.6.

Šiuo pagrindu VTPSI 2017 m. lapkričio 7 d. Teritorijų planavimo dokumento patikrinimo akte nurodė negalinti teikti teigiamos išvados dėl Specialiojo plano, pažymėdama, kad KPD Klaipėdos teritorinis padalinys Specialiojo plano nesuderino.

AM 2017 m. lapkričio 7 d. rašte nurodė, kad VTPSI pateiktą KNNP TP įvertino kaip nesuderintą, nes KPD Klaipėdos skyriaus planas derinamas su pastabomis; kadangi VTPSI pritarimas negautas, atitinkamai AM negali Vyriausybei teikti KNNP TP tvirtinti.

Vyriausybė 2018 m. sausio 31 d. nusprendė nutraukti teritorijų planavimo procesą, jei teritorijų planavimo sąlygas išdavusios institucijos iki 2018 m. rugpjūčio 1 d. nesuderins KNNP TP sprendinių.

2.14. Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad lieka neįgyvendinti nei KPD pasiūlymai, nei VSTT aprobuota KNNP TP korektūra, neįvykdytas Vyriausybės 2015 m. balandžio 15 d. nutarimo Nr. 389 pavedimas AM parengtą KNNP TP pateikti Vyriausybei bei Vyriausybės 2017 m. rugsėjo 13 d. pasitarimo pavedimai Kultūros ministerijai užtikrinti, kad KNNP TP projektas būtų suderintas su KPD Klaipėdos skyriumi; AM – pateikti KNNP TP tvirtinti Vyriausybei.

2.15. Lietuvos Respublikos kultūros ministrė, neužtikrindama Vyriausybės 2017 m. rugsėjo 13 d. pasitarimo pavedimo, kad KNNP TP projektas būtų suderintas su KPD Klaipėdos skyriumi, pažeidė Lietuvos Respublikos Vyriausybės įstatymo 26 straipsnio 3 dalies 4 ir 12 punktų nuostatas.

2.16. Valstybės institucijos demonstruoja visišką nesugebėjimą bendradarbiauti ir priimti bendrus motyvuotus sprendimus KNNP TP sprendinių įgyvendinimo/keitimo klausimu.

KPD pateiktos pastabos ir pasiūlymai parengtam KNNP TP korektūros projektui nepriimtinos korektūros rengėjui Valstybės žemės fondui ir planavimo organizatoriui VSTT.

VSTT, AM nederina KPD parengtą (vykdant KNNP TP reikalavimus) NKP vertybių – Nidos, Pervalkos, Preilos, Juodkrantės, Smiltynės gyvenviečių – NKP apsaugos tvarkymo planų.

Dėl šių priežasčių laikytina, kad tarp teritorijų planavimo proceso dalyvių yra ginčas dėl parengto KNNP TP korektūros projekto nuostatų.

Pagal Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymo (toliau vadinama – TPI) 9 straipsnį, skundų, ginčų tarp teritorijų planavimo proceso dalyvių nagrinėjimo tvarką nustato Teritorijų planavimo ir statybos valstybinės priežiūros (TPSVP) įstatymas.

Saugomų teritorijų specialiųjų planų rengimo taisyklių 44 punkte taip pat numatyta, kad rengiant dokumentus, ginčus, kylančius dėl planavimo procesų ir procedūrų, nagrinėja ir sprendžia VTPSI TPSVP įstatymo nustatyta tvarka. Tačiau TPSVP įstatyme ši ginčų nagrinėjimo tvarka nenustatyta. Jei tokia tvarka būtų nustatyta, ginčas tarp teritorijų planavimo proceso dalyvių galėtų būti išspręstas, o planavimo dokumentai – suderinti ir tvirtinami.

Pareiškėjams pasiteiravus, ar negalėtų būti inicijuotas atitinkamas TPSVP įstatymo papildymas, 2017 m. lapkričio 3 d. raštu Nr. 7324 buvo pateiktas biurokratiškas atsakymas. Ignoruojama, kad pagal TPI 9 straipsnį, skundų, ginčų tarp teritorijų planavimo proceso dalyvių nagrinėjimo tvarką nustato TPSVP įstatymas, o Saugomų teritorijų specialiųjų planų rengimo taisyklių 44 punkte taip pat numatyta, kad rengiant dokumentus, ginčus, kylančius dėl planavimo procesų ir procedūrų, nagrinėja ir sprendžia VTPSI TPSVP įstatymo nustatyta tvarka.

2.17. Pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės darbo reglamento (toliau – Reglamentas) 40 punkto nuostatas, nepavykus suderinti teisės akto projekto, rengėjas parengia Reglamento 34 punkte nurodytą derinimo pažymą, kurią kartu su teisės akto projektu teikia Vyriausybei. Taigi, būtent Vyriausybė, įvertinusi KNNP TP korektūros projekto nederinimo motyvus, sprendžia, ar juos atmesti ir planą tvirtinti. Neaišku, kodėl nagrinėjama atveju nevykdomos Reglamento 34 punkto nuostatos ir nesinaudojama galimybe patvirtinti KNNP TP korektūros projektą.

2.18. Nutraukus teritorijų planavimo procesą, lieka galioti Vyriausybės 2012 m. birželio 6 d. nutarimu Nr. 702 patvirtintas KNNP TP bei aktualizuojamos prievolės:

- Saugomų teritorijų įstatymo 27 str. 5 dalies: VSTT organizuoja saugomų teritorijų planavimo dokumentų rengimą ir jų sprendinių įgyvendinimą;

- Vyriausybės 2012 m. birželio 6 d. nutarimo Nr. 702 pavedimas KNNPD organizuoti KNNP TP įgyvendinimą. Pastebėtina, kad terminai Plano įgyvendinimui Vyriausybės nutarimu nenustatyti.

Taigi, VSTT (ar KNNPD), organizuodama KNNP TP sprendinių įgyvendinimą, turėtų nustatyti šių sprendinių įgyvendinimo tvarką ir terminus, atsižvelgiant ir į KPD parengtų NKP vertybių – Nidos, Pervalkos, Preilos, Juodkrantės, Smiltynės gyvenviečių – NKP apsaugos tvarkymo planų nuostatas ir į Neringos savivaldybės teritorijos ir jos dalių bendrojo plano nuostatas bei būtinumą sprendimų, susijusių su Savivaldybės administracinių aktų panaikinimo pasekmėmis, koordinuoti ir kontroliuoti vykdymą.

Tačiau nei VSTT, nei KNNPD iki šiol jokių organizacinių darbų Plano sprendinių įgyvendinimui nevykdė ir nesirengia vykdyti. Dar daugiau, KPD dar 2016 m. lapkričio 24 d. Vyriausybei pateikė nutarimo projektą, kuriuo siūloma patvirtinti NKP vertybių – Nidos, Pervalkos, Preilos, Juodkrantės, Smiltynės gyvenviečių – NKP apsaugos tvarkymo planus (vykdant KNNP TP reikalavimus), tačiau nutarimas nepriimamas, nes VSTT, AM nederina šių planų.

2.19. Dėl neišspręstų žinybinių ginčų ir ambicijų nebaigtas KNNP teritorijų planavimo procesas dėl tarnybinio bendradarbiavimo ir atsakingo valdymo principų nepaisymo sulaužytų pagrįstus statytojų KNNP lūkesčius, nesukurtų sąlygų darniai KNNP teritorijų plėtrai, neužtikrintų visuomenės interesų, didžiulis KNNP TP rengėjo atliktas darbas taptų beprasmiškas, sąlygotų statytojų ir visuomenės nepasitikėjimą valstybės institucijomis (kartu ir Vyriausybe, kuriai pavaldžios šios institucijos).

2.20. Jei pagal Vyriausybės 2017 m. lapkričio 15 d. nutarimą Nr. 927 institucijoms nesuderinus KNNP TP sprendinių, būtų nutrauktas šio plano teritorijų planavimo procesas, liktų galioti Vyriausybės 2012 m. birželio 6 d. nutarimu Nr. 702 patvirtinta KNNP TP redakcija, kurios sprendinių įgyvendinimo rezultate reikėtų nugriauti (dalinai ar pilnai) 20 pastatų.

3. Pareiškėjos prašo Seimo kontrolieriaus „atlikti tyrimą bei inicijuoti sprendimą, kurio rezultate institucijos būtų įpareigos:

3.1. priimti bendrus motyvuotus sprendimus KNNP TP sprendinių įgyvendinimo/keitimo klausimu, užtikrinančius KNNP TP korektūros patvirtinimą.

3.2. užtikrinti KPD 2016 m. lapkričio 24 d. Vyriausybei pateiktų NKP vertybių – Nidos, Pervalkos, Preilos, Juodkrantės, Smiltynės gyvenviečių – NKP apsaugos tvarkymo planų patvirtinimą.

3.3. užtikrinti Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymo 27 str. 5 dalyje ir Vyriausybės 2012 m. birželio 6 d. nutarime Nr. 702 nustatytą prievolių vykdymą (organizuoti KNNP TP sprendinių įgyvendinimą).

3.4. inicijuoti TPI 9 straipsnio nuostatos, kad skundų, ginčų tarp teritorijų planavimo proceso dalyvių nagrinėjimo tvarką nustato Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo ir statybos valstybinės priežiūros įstatymas, realizavimą.

3.5. užtikrinti Reglamento 40 punkto nuostatos (jeigu teisės akto projekto suderinti nepavyksta, rengėjas parengia Reglamento 34 punkte nurodytą derinimo pažymą ir kartu su teisės akto projektu teikia ją Vyriausybei) realizavimą.

TYRIMAS IR IŠVADOS

4. Informacija, susijusi su Pareiškėjų skunde nurodytų statinių statybą leidžiančių dokumentų panaikinimu teismo tvarka:

4.1. Klaipėdos apygardos administracinis teismas **2009 m. rugsėjo 4 d.** sprendime administracinėje byloje Nr. I-263-162/2009 patenkino Klaipėdos apygardos prokuratūros vyriausiojo prokuroro, ginančio viešąjį interesą, prašymą, ir panaikino Savivaldybės tarybos 2001 m. sausio 26 d. sprendimą Nr. 06 „Dėl teritorijos adresu <...>, detalaus plano patvirtinimo“, Savivaldybės administracijos 2002 m. lapkričio 4 d. patvirtintą projektavimo sąlygų sąvadą gyvenamojo namo su ūkiniu pastatu ir priklausiniais projektavimui, adresu <...>, Savivaldybės administracijos Architektūros skyriaus 2004 m. balandžio 15 d. išduotą statybos leidimą Nr. <...> gyvenamojo namo su priklausiniais naujai statybai adresu <...>; Savivaldybės tarybos 2012 m. spalio 21 d. sprendimą Nr. 181 „Dėl pritarimo infrastruktūros plėtojimo sutarčiai“; 2012 m. spalio 21 sutartį Nr. 13 „Dėl infrastruktūros plėtojimo“, sudarytą tarp Savivaldybės ir B, C, D ir E.

4.2. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (toliau vadinama – LVAT) **2010 m. spalio 11 d.** nutartimi administracinėje byloje Nr. <...> Klaipėdos apygardos administracinio teismo 2009 m. rugsėjo 4 d. sprendimą paliko nepakeistą.

5. Vyriausybė **2012 m. birželio 6 d.** nutarimu Nr. 702 patvirtino KNNP TP, pavedė KNNPD pagal kompetenciją organizuoti KNNP TP įgyvendinimą, pripažino netekusiu galios Vyriausybės 1994 m. gruodžio 19 d. nutarimą Nr. 1269 „Dėl KNNP planavimo schemos (generalinio plano).“

KNNP TP 9.2.1.5 punkte buvo numatyta:

„teritorijoje <...> sukuriamas tradicinis žvejo sodybos užstatymas: vienas gyvenamasis namas ir vienas priklausinys. Pastatams, <...> suteikiama tradicinė žvejo sodybos išvaizda. Pastatai negali būti blokuojami, negali būti naudojami žvejų sodybų pastatams nebūdingi elementai, jungtys tarp gyvenamojo pastato ir priklausinio. Įvažiavimas iš <...> gatvės pusės nenumatomas. Specialieji reikalavimai nustatomi saugomos vietovės – kultūrinio draustinio kultūros paveldo apsaugos specialiajame plane.“

6. Informacija, susijusi su teisminiu statybų padarinių šalinimo klausimo nagrinėjimu:

6.1. VTPSI **2012 m. lapkričio 27 d.** ieškiniu kreipėsi į Klaipėdos miesto apylinkės teismą **dėl statybų padarinių pašalinimo**, remdamasi KNNP TP 9.2.1.5 punkto nuostatomis (žr. pažymos 5 punktą), prašydama įpareigoti statytojus:

– nugriauti pastatą, priklausantį X, Y ir D, nes sklype yra ne vienas, o du priklausiniai (antrasis priklauso F);

– išardyti tarp gyvenamojo namo, priklausančio G, ir pastato, priklausančio X, Y ir D, esančią jungtį (balkoną);

– išardyti prie pastato, priklausančio F, pristatytą nišą.

6.2. Klaipėdos miesto apylinkės teismo **2012 m. gruodžio 10 d.** nutartimi buvo nuspręsta taikyti laikinąsias apsaugos priemonės, padarant įrašą viešame registre dėl gyvenamojo namo bei ūkinio pastato nuosavybės teisės perleidimo draudimo.

6.3. **Klaipėdos miesto apylinkės teismas 2015 m. vasario 23 d. nutartimi sustabdė civilinę bylą, iki AM pateiks Vyriausybei projektą dėl KNNP TP tikslinimo.**

7. Vyriausybės **2015 m. balandžio 15 d.** nutarime Nr. 389 nurodyta:

„Vadovaudamasi TPI 30 straipsnio 2 dalimi ir Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymo 27 straipsnio 5 dalies 4 punktu, Vyriausybė n u t a r i a:

1. **Pritarti KNNP TP**, kuriuo būtų tikslinamas KNNP TP, patvirtintas Vyriausybės 2012 m. birželio 6 d. nutarimu Nr. 702 „Dėl Kuršių nerijos nacionalinio parko tvarkymo plano patvirtinimo“, **rengimo pradžia**.

[...]

3. Pavesti AM parengtą KNNP TP pateikti tvirtinti Vyriausybei.“

8. KPD **2017 m. spalio 11 d.** rašte Nr. (12.53.-KI)2KI-1295 Klaipėdos miesto savivaldybės administracijos Teritorijų planavimo komisijos pirmininkui ir Savivaldybės administracijos Teritorijų planavimo komisijos pirmininkui nurodyta:

„KPD Klaipėdos skyrius, vykdydamas Vyriausybės 2017 m. rugsėjo 13 d. pasitarimo 2 darbotvarkės klausimo 1 dalies protokolinią sprendimą, įvertino „KNNP TP korektūros projektą (Gintaro įlankos istorinio draustinio, Nidos, Juodkrantės, Preilos, Pervalkos ir Smiltynės urbanistinių draustinių, Neringos talasologinio (jūrinio) draustinio bei Preilos rekreacinio funkcinio prioriteto zonos ribose)“ (toliau tekste – KNNP TP korektūros projektas), kuris turėjo būti patikslintas pagal 2017 m. rugsėjo 21 d. ir rugsėjo 22 d. Tarpinstitucinio pasitarimo suderintas ir Kultūros ministerijos 2017 m. rugsėjo 26 d. raštu Nr. S2-2598 VSTT pateiktas KNNP TP korektūros projekto tekstinės dalies 2.6, 9, 14, 17 ir 19 punktų redakcijas, pakartotinai 2017 m. spalio 9 d. Tarpinstituciniame pasitarime išsakytą pastabą, kad KNNP TP korektūros tekstinės dalies 14 punktas nepataisytas pagal suderintą tekstinės dalies redakciją, sutariant, kad KNNP TP korektūros projektas gali būti derinamas su pastabomis, pagal kompetenciją teikia sekančias išvadas:

1. **KNNP TP korektūros projektas derinamas, išskyrus punktus 9.2.1.3.–9.2.1.8; 9.2.2.; 9.2.2.3.–9.2.2.13; 9.2.3.1.–9.2.3.6., kurių nuostatos nepagrįstos teisės normomis, perteklinės ir nustatančios neproporcingus reikalavimus siekiamiems tikslams, prieštaraujantios Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo 2 straipsnio 5, 36-37 dalims, 13 straipsnio 4 ir 5 dalims, 19 straipsniui, 21 straipsnio 4 ir 5 dalims, 22 straipsnio 1-5 dalims, 23 straipsnio 1 ir 2 dalims.**

2. KNNP TP korektūros projekto tekstinės dalies 14 punktą išdėstyti sekančiai:

„Smiltynė, Juodkrantė, Pervalka, Nida, Preila – pripažintos kultūros vertybėmis valstybės saugomomis viešajam pažinimui ir naudojimui. Šių kultūros paveldo vietovių ribos registruotos Kultūros vertybių registre. Lietuvos Respublikos Seimo 2010 m. gruodžio 22 d. nutarimu Nr. XI-1248 patvirtintos Gintaro įlankos istorinio draustinio ir Nidos, Juodkrantės, Preilos, Pervalkos bei Smiltynės urbanistinių draustinių ribos registruotos Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų valstybės kadastrė.“

3. KNNP TP korektūros projekto sprendiniai nenustato paveldosauginių reikalavimų valstybės saugomoms kultūros paveldo vietovėms ir objektams, jų teritorijoms ir apsaugos zonoms, reglamentuojamiems Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo bei poįstatyminių teisės aktų nuostatomis.

Šis administracinis sprendimas gali būti skundžiamas teisės aktų nustatyta tvarka ir terminais.“

9. **Darbo grupės** problemoms, susijusioms su teismų sprendimų dėl statybų KNNP įgyvendinimu ir žalos atlyginimu, spręsti ir Trakų istorinio nacionalinio parko teritorijų planavimo nagrinėti **2017 m. gruodžio 22 d. pažymoje** Nr. NV-4076 nurodyta:

„2013 m. rugpjūčio 19 d. Lietuvos Respublikos Ministro Pirmininko potvarkiu Nr. 237 „Dėl darbo grupės sudarymo“ (2014 m. lapkričio 6 d. potvarkio Nr. 213 redakcija (toliau vadinama – potvarkis) buvo sudaryta darbo grupė problemoms, susijusioms su teismų sprendimų dėl statybų KNNP įgyvendinimu ir žalos atlyginimu, spręsti [...].

Identifikuotos problemos, susijusios su teismų sprendimų dėl statybų KNNP įgyvendinimu ir žalos atlyginimu

Teismų sprendimams, kuriuose nuspręsta, kad turi būti pašalinti statybų, vykdytų pagal neteisėtai išduotus statybą leidžiančius dokumentus, padariniai (pastatai nugriauti, rekonstruoti ar kitaip pertvarkyti), įgyvendinti savivaldybė ir valstybė turės atlyginti neteisėtais administraciniais sprendimais padarytą žalą, jei teismai priteis ją pagal suinteresuotų asmenų pareiškimus. Teisminiai ginčai dėl statybų Kuršių nerijoje pradėti 2005 m. ginant viešąjį interesą pagal prokurorų kreipimąsi į teismus dėl savivaldybės ir valstybės institucijų administracinių teisės aktų, susijusių su statyba, panaikinimo ir kai kuriais atvejais dėl statybos padarinių, atsiradusių pagal šiuos administracinius aktus, šalinimo. Panaikinus administracinius teisės aktus, atsakinga valstybės institucija – VTPSI kreipėsi į teismą su ieškiniais dėl šių statybų padarinių pašalinimo. Šiuo metu yra įsiteisėję 5 teismo sprendimai pagal prokurorų ir VTPSI ieškinius dėl statybos padarinių šalinimo (statinių nugriovimo ar pertvarkymo) (<...>). Teismuose nagrinėjamos dar 6 bylos pagal prokurorų ir VTPSI ieškinius dėl statybų, vykdytų pagal neteisėtai išduotus statybą leidžiančius dokumentus, padarinių šalinimo (griovimo ar pertvarkymo) (<...>). Minėtoms teismo byloms pasibaigus ir konstatavus, kad šie statiniai turi būti nugriauti ar pertvarkyti, patyrę žalą asmenys turės teisę kreiptis į teismą dėl jiems padarytos žalos atlyginimo.

Tikslus žalos dydis bus nustatomas teisme nagrinėjant kiekvieną konkretų atvejį ir įvertinus visas bylai reikšmingas aplinkybes. Manytina, kad vienas iš patirtos žalos dydžio nustatymo kriterijų bus griaunamų statinių vertė. Tikėtina, kad žala, kurią savivaldybei ir valstybei gali tekti atlyginti, gali siekti nuo kelių iki keliolikos milijonų litų. Taip pat pabrėžtina, kad atlyginant žalą, ją patyrusiam asmeniui statinio griovimo ar pertvarkymo atveju aukščiau minėtos vertės, tiek atkuriamoji, tiek vidutinė rinkos vertė, neapima statinio griovimo ar pertvarkymo darbų vertės. Taipogi išlieka tikimybė, kad statytojai, kurių statiniai bus griaujami ar pertvarkomi, kreipsis į teismą dėl negautų pajamų, kurias jie būtų gavę naudojant statinį pagal jo paskirtį, ar kitokių tiesiogiai ar netiesiogiai patirtų nuostolių priteisimo. Šie reikalavimai atitinkamai padidintų savivaldybės ir valstybės atlygintiną žalą, t. y. išaugtų savivaldybės ir valstybės finansiniai nuostoliai.

Pažymėtina, kad kai kuriais atvejais (iš anksčiau įvardintų teisminių bylų) ginčo objektai – statiniai, yra perduoti tretiesiems asmenims.

Asmenys, įgyvendinę detaliųjų planų rengimo organizatoriaus teises, vykde statybas pagal neteisėtai išduotus statybas leidžiančius dokumentus bei asmenys, įgiję daiktines teises į tokiu būdu pastatytus pastatus (ar jų dalis), atsidūrė teisiškai keblioje situacijoje kaip ir pati valstybė.

[...]

Civilinio proceso kodekso 595 straipsnio 1 dalyje nustatyta, jog teismo sprendimo vykdymo metu išieškotojas ir skolininkas turi teisę sudaryti taikos sutartį. Šiuose **teisminiuose procesuose, kuriuose buvo sprendžiamas statybų KNNP teisėtumo klausimas, dalyvavusios valstybės institucijos kartu su kitais proceso dalyviais vykdymo procese kilusias problemas galėtų išspręsti teisės aktų nustatyta tvarka sudarydamos taikos sutartį, jei pasikeistų faktinės aplinkybės, teritorijų planavimo dokumentai, kiti teisės aktai.** [...].“

ISVADOS IR PASIŪLYMAI

[...]

5. Siekiant pakeisti šiuo metu susidariusią situaciją, susijusią su teismų sprendimų dėl statybų, vykdytų pagal neteisėtai išduotus statybą leidžiančius dokumentus, KNNP įgyvendinimu ir žalos atlyginimu, tikslinga pavesti kompetentingai institucijai – AM nagrinėti galimybes keisti teritorijų

planavimo dokumentus (KNNP TP), kas sudarytų prielaidas taikos sutartims sudaryti ir taip užbaigti teisinius ginčus bei išvengti valstybės biudžeto išlaidų. Šio proceso metu reikalinga įvertinti KPD iniciatyva parengtų KNNP teritorijoje esančių kultūros paveldo vietovių nekilnojamojo kultūros paveldo specialiojo teritorijų planavimo dokumentų iškeltas problemas, išryškintas teisinės kolizijas, tačiau šio proceso pasekoje negali nukentėti Kuršių nerijos – Pasaulio paveldo objekto vertė.

6. Įvertinant tai, kad KNNP TP yra teritorijų planavimo proceso rezultatas, o KPD kartu su Savivaldybe parengtas ir pateiktas Vyriausybei nutarimo projektas „Dėl Kuršių nerijos tvarkymo plano“ nėra parengtas pagal TPI reikalavimus, tikslinga siūlyti AM teisės aktų nustatyta tvarka parengti ir pateikti Vyriausybei atitinkamą Vyriausybės sprendimo projektą dėl KNNP TP tikslinimo. [...].“

10. Vyriausybės **2018 m. sausio 31 d.** nutarime Nr. 94 nurodyta:

„Vyriausybė n u t a r i a :

Pakeisti Vyriausybės 2015 m. balandžio 15 d. nutarimą Nr. 389 „Dėl KNPP TP rengimo“ ir jo 4 punktą išdėstyti taip:

„4. Teritorijų planavimo sąlygas išdavusioms institucijoms nesuderinus KNNP TP sprendinių iki 2018 m. rugpjūčio 1 d., nutraukti šio plano teritorijų planavimo procesą.“

11. VSTT pateiktais duomenimis:

„Vykdydama Vyriausybės 2015 m. balandžio 15 d. nutarimą Nr. 389 „Dėl KNNP TP rengimo“ ir Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2015 m. gegužės 5 d. pavedimą Nr. (18-1)-D8-3413, VSTT direktoriaus 2015 m. liepos 21 d. įsakymu Nr. V-134 „Dėl KNNP TP tikslinimo ir planavimo darbų programos patvirtinimo“ VSTT pradėjo KNNP TP, patvirtinto Vyriausybės 2002 m. birželio 6 d. nutarimu Nr. 702, koregavimo procedūras.

Vadovaujantis Saugomų teritorijų įstatymu, TPI ir kitais teritorijų planavimą reglamentuojančiais teisės aktais, KNNP TP tikslinimo (koregavimo) plano (toliau – Specialusis planas) projektas parengtas ir viešai apsvarstytas. Specialusis planas suderintas su visais teritorijų planavimo procese dalyvaujančiais subjektais.

VTPSI patikrino Specialųjį planą ir nustatė, kad jo, kaip teritorijų planavimo dokumento, sprendiniai ir planavimo procedūros atitinka TPI ir kitų teritorijų planavimą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimus, bei pasiūlė Specialųjį planą tvirtinti.

[...]

Planuojamoje teritorijoje koreguojant KNNP TP įvertinti patvirtinto KNNP TP sprendinių teisiniai ypatumai, teritorijos naudojimo ir tvarkymo reikalavimai, valstybės interesai, įvertinti planuojamos teritorijos ypatumai pagal Išskirtinės visuotinės reikšmės aprašą, įvesta nauja sąvoka – tradicinė žvejo sodyba. **Teikiamu projektu siūloma pakoreguoti galiojantį KNNP TP, kas sudarytų prielaidas taikos sutartims sudaryti ir taip užbaigti teisinius ginčus bei sumažinti valstybės biudžeto išlaidas.**

Projektą paskelbus Lietuvos Respublikos Seimo teisės aktų informacinės sistemos (TAIS) projektų registravimo sistemoje visuomenė pastabų nepateikė.

Projektas suderintas su Susisiekimo, Žemės ūkio ministerijomis, į Kultūros ministerijos pastabas atsižvelgta, į Teisingumo ministerijos pastabas atsižvelgta iš dalies, Projektas pataisytas ir papildytas pagal pateiktas pastabas. [...].“

12. KPD pateiktais duomenimis:

„[...] Vyriausybės 2012 m. birželio 6 d. nutarimo Nr. 702 „Dėl KNNP TP plano patvirtinimo“ 2.2. papunkčiu **KNNPD pavesta pagal kompetenciją organizuoti KNNP TP įgyvendinimą.** Minėtu Vyriausybės nutarimu patvirtinto **KNNP TP 2.5. papunktyje aiškiai nustatyta, jog specialieji saugomų Vietovių kultūrinių draustinių tvarkymo reikalavimai nustatomi kultūros paveldo apsaugos specialiajame plane, o Pareiškėjų ginčo pastatai, adresu <...>, patenka į valstybės saugomos kultūros paveldo vietovės, urbanistinio draustinio – Juodkrantės**

gyvenvietės teritoriją (valstybės saugomų kultūros paveldo vietovių unikalūs kodai Kultūros vertybių registre: <...>). Pažymėtina ir tai, kad galiojančio KNNP TP 19 punkte aiškiai nustatyta, jog saugomų vietovių – kultūrinių draustinių apsaugą, tvarkybą ir naudojimą reglamentuoja kultūrinių draustinių nuostatai (Vyriausybės 2006 m. spalio 30 d. nutarimas Nr. 1086 „Dėl Kultūrinių draustinių nuostatų patvirtinimo“), apsaugos reglamentai ir nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumentai, kurie rengiami vadovaujantis Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo nuostatomis ir Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumentų rengimo taisyklių, patvirtintų kultūros ministro ir aplinkos ministro 2005 m. birželio 23 d. įsakymu Nr. IV-261/D1-322, nustatytais reikalavimais, o būtent **šis reguliavimas VSTT ir VTPSI yra ignoruojamas, visiškai nepagrįstai atmetant KPD parengtus penkis valstybės saugomų kultūros paveldo vietovių specialiuosius tvarkymo planus.**

KPD pagal kompetenciją nėra nustatęs, jog būtų pažeisti paveldosaugos reikalavimai ginčo statybomis ne tik Pareiškėjų atžvilgiu, bet ir kitų asmenų, kurių nuosavybės teise valdomus pastatus siekiama nugriauti ar pertvarkyti, kas neabejotinai sukels naujus teisinius ginčus dėl patirtos šių asmenų žalos, siekiant atlyginimo iš valstybės ir savivaldybės, kadangi teismai nėra nustatę ginčo pastatų savininkų kaltės, statant tokius pastatus. KPD nesuprantama, kokių pagrindu yra deramasi su atskirų pastatų savininkais, keliant jiems skirtingus, įstatymais nepagrįstus reikalavimus, kurių įgyvendinimas taip pat sietinas su valstybei priskirtiniais finansiniais išpareigojimais, ateityje apmokant pastatų pertvarkymo išlaidas. Nesuprantama ir tai, kodėl šiose derybose ignoruojamas KPD, kuris nebuvo kviečiamas į jokių susitikimus su pastatų savininkais, kaip nebuvo su KPD konsultuojamasi ir rengiant KNNP TP korektūros

[...]

Pažymėtina, kad LR saugomų teritorijų įstatymo 27 straipsnio 4 dalyje aiškiai nustatyta, jog valstybės įsteigtų saugomų teritorijų, **išskyrus kultūrinius rezervatus, kultūrinius draustinius, istorinius nacionalinius parkus bei kultūros paveldo objektus**, apsaugą ir tvarkymą organizuoja biudžetinė įstaiga – VSTT. Minėtas įstatyminis reguliavimas aiškiai nurodo, jog **VSTT negalėjo nustatinėti specialių reikalavimų, susijusių su valstybės saugomų, kultūros paveldo vietovių, kultūrinių draustinių teritorijose esančiu užstatymu, taip pat negalėjo vykdyti KNNP TP korektūros rengimo išskirtinai kultūrinių draustinių teritorijose, kurioms jau buvo parengti 5 specialieji tvarkymo planai** pagal LR nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo (toliau NKPAĮ) 22 straipsnio nuostatas.

[...] KPD nuo KNNP TP korektūros pradžios yra nurodęs nustatytus trūkumus ir teikė reikalavimus taisyti, tačiau tokie reikalavimai vykdomi nebuvo (raštai: 2015 m. rugpjūčio 6 d. Nr. (12.12.-K1)2K1-1295; 2015 m. rugsėjo 30 d. Nr.(12.12.-KL)2KL-1727; 2016 m. spalio 26 d. Nr. (12.53.-K1)2KM864).

[...]

Projektas derintas su pastabomis, kurios aptartos AM ir Kultūros ministerijos pasitarimuose.

[...] iš KNNP TP korektūros turi būti šalinami nepagrįsti ir neteisėti sprendiniai, kuriuos nurodė KPD savo raštuose.

[...] turėtų būti tikslinami KNNP TP korektūros sprendiniai, šalinamos perteklinės nuostatos ir tvirtinami parengti valstybės saugomų kultūros paveldo vietovių, urbanistinių draustinių specialieji paveldosauginiai tvarkymo planai, vadovaujantis NKPAĮ 22 straipsnio nuostatomis. [...].“

13. Informacija, susijusi su KNNP TP korektūros derinimo vertinimu teismo tvarka:

13.1. **Vilniaus apygardos administracinis teismas administracinėje byloje Nr. <...>**, teismo proceso Nr. <...>, išnagrinėjo pareiškėjos Savivaldybės administracijos prašymą panaikinti VTPSI 2017 m. lapkričio 7 d. teritorijų planavimo dokumento patikrinimo aktą Nr. TP5-6 ir **2018 m. kovo 27 d. sprendimu nusprendė pareiškėjos Savivaldybės administracijos skundą atmesti kaip nepagrįstą.**

Teismas akcentavo, kad sutinka su VTPSI akte priimta išvada nepritari teikimui tvirtinti Specialaus plano korektūrą, nes KPD Klaipėdos skyriaus Protokole Nr. 9 nurodyta žyma „Derinimas“, argumentus nukreipiant į 2017 m. spalio 11 d. raštą Nr. 02.53.-KmKl-1295 ir 2017 m. spalio 12 d. raštą Nr. (1.27.12-2388) nelaikytina adekvačia žymai „Suderinta“.

13.2. LVAT 2019 m. balandžio 24 d. nutartyje administracinėje byloje Nr. <...> konstatavo:

„[...]

„42. Byloje nagrinėjamas ginčas kilo dėl VTPSI 2017 m. lapkričio 7 d. Teritorijų planavimo dokumento patikrinimo akto Nr. TP5-6, kuriuo VTPSI nepritarė teikimui tvirtinti KNNP TP korektūros Gintaro įlankos istorinio draustinio, Nidos, Juodkrantės, Preilos, Pervalkos, Smiltynės urbanistinių draustinių bei Neringos talasaloginio (jūrinio) draustinio, Preilos rekreacinio funkcinio prioriteto zonos ribose, **teisėtumo ir pagrįstumo**.

43. Pirmosios instancijos teismas skundžiamu sprendimu pareiškėjo skundą atmetė konstatavęs, kad: **iš KPD Klaipėdos skyriaus 2017 m. spalio 11 d. rašto Nr. (12.53.-K1)2K1-1295 turinio matyti, kad jis Specialaus plano korektūros projektą sutinka derinti su pastabomis**, t. y. teritorijų planavimo dokumentas derinamas, išskyrus punktus 9.2.1.3 – 9.2.1.8, 9.2.2, 9.2.2.3 – 9.2.2.13, 9.2.3.1 – 9.2.3.6, todėl sutiktina su atsakovo Akte padaryta išvada – nepritari teikimui tvirtinti Specialaus plano korektūrą, motyvuojant tuo, kad KPD Klaipėdos skyriaus Protokole Nr. 9 nurodyta žyma „Derinimas“, argumentus nukreipiant į 2017 m. spalio 11 d. raštą Nr. (12.53.-K1)2K1-1295 ir 2017 m. spalio 12 d. raštą Nr. (1.27.)2-2388, nelaikytina adekvačia žymai „Suderinta“; skundo argumentai, jog skundžiamas Aktas neatitinka VAI 8 straipsnio reikalavimų yra nepagrįsti, kadangi jis (ginčijamas Aktas) pagrįstas objektyviais duomenimis, t. y. jame aiškiai nurodyta, dėl kokių priežasčių nepritariama teikimui tvirtinti Specialaus plano korektūrą (Specialaus plano korektūros nesuderino KPD Klaipėdos skyrius; plano su pastabomis derinimo teisės aktai nenumato), atsisakymas pritarti teikimui pagrįstas teisės aktų nuostatomis (Priežiūros įstatymo 6 str. 3 d., 7 d. 2 p.), iš Akto turinio aiškiai suprastinos nepritarimo teikimui tvirtinti Specialaus plano korektūrą priežastys, aplinkybės, Akte išdėstyti motyvai adekvatūs, aiškūs ir pakankami pripažinti, kad **Akto turinys atitinka teisės aktų normų reikalavimus; trečiojo suinteresuoto asmens argumentai** (dėl VSTT ir VĮ Valstybės žemės fondo KPD reikalavimų nepaisymo; dėl VSTT ir VĮ Valstybės žemės fondo specialistų netinkamai parengto KNNP TP korektūros projekto; dėl to, kad į VSTT kompetenciją neįeina kultūrinių draustinių apsaugos ir tvarkymo organizavimas, todėl VSTT negalėjo vykdyti planavimo organizatoriaus funkcijų; dėl galimai neteisėto Vyriausybės 2010 m. gegužės 19 d. nutarimo Nr. 544 „Dėl institucijų, atsakingų už UNESCO pasaulio paveldo sąrašė esančių objektų apsaugą Lietuvoje, paskyrimo“ ir kt.) **nėra šios administracinės bylos dalykas ir nagrinėjamo ginčo apimtyje (nagrinėjamo ginčo esmė – ar Specialusis planas laikytinas pilnai suderintas su visomis derinimo procedūroje dalyvaujančiomis institucijomis)** esminės teisinės reikšmės neturi, todėl dėl jų plačiau nepasisakytina. Nesutikdami su tokiu pirmosios instancijos teismo sprendimu, pareiškėjas ir trečiasis suinteresuotas asmuo padavė apeliacinius skundus, kuriuose iš esmės pakartojo savo procesiniuose dokumentuose, pateiktuose pirmosios instancijos teismui, nurodytus argumentus.

44. Teisėjų kolegija, pareiškėjo apeliacinio skundo ribose patikrinusi pirmosios instancijos teismo sprendimo pagrįstumą ir teisėtumą (ABTĮ 140 str. 1 ir 2 d.), nenustatė pagrindų jį naikinti ar keisti: šiame kontekste akcentuotina ir tai, kad Europos Žmogaus Teisių Teismo ir LVAT praktikoje laikomasi pozicijos, jog teismo pareiga pagrįsti priimtą sprendimą neturėtų būti suprantama kaip reikalavimas detaliam atsakyti į kiekvieną argumentą, o atmesdamas apeliacinį skundą, apeliacinės instancijos teismas gali tiesiog pritarti žemesnės instancijos teismo priimto sprendimo motyvams (žr., pvz., Europos Žmogaus Teisių Teismo 1994 m. balandžio 19 d. sprendimą byloje V. prieš Nyderlandus; 1997 m. gruodžio 19 d. sprendimą byloje H. prieš Suomiją; LVAT 2011 m. lapkričio 14 d. nutartį byloje Nr. A²⁶¹-3555/2011 ir kt.).

[...]

46. Tiek pagal Priežiūros įstatymo 6 straipsnio, reglamentuojančio teritorijų planavimo proceso baigiamojo etapo valstybinę priežiūrą, 3–4 dalių, tiek pagal Saugomų teritorijų specialiųjų planų rengimo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2014 m. sausio 8 d. įsakymu Nr. D1-24, nustatančių saugomų teritorijų specialiojo teritorijų planavimo dokumentų struktūrą, jų rengimo organizavimo, rengimo, derinimo, tikrinimo ir tvirtinimo, taip pat keitimo, koregavimo tvarką ir taikomos rengiant valstybinių parkų, valstybinių rezervatų ir biosferos rezervatų planavimo schemas (ribų ir tvarkymo planus), 31–32 punkto nuostatas, **planavimo organizatorius arba jo įgaliotas asmuo teritorijų planavimo valstybinę priežiūrą atliekančiai institucijai teikia tikrinti tik suderintą teritorijų planavimo dokumentą.**

47. Nagrinėjamo ginčo atveju, kaip matyti tiek iš KPD Klaipėdos skyriaus aktų, priimtų KNNP TV korektūros Gintaro įlankos istorinio draustinio, Nidos, Juodkrantės, Preilos, Pervalkos, Smiltynės urbanistinių draustinių bei Neringos talasaloginio (jūrinio) draustinio, Preilos rekreacinio funkcinio prioriteto zonos ribose derinimo stadijoje (Protokole Nr. 9 žymos „Derinimas“ su nuoroda į 2017 m. spalio 11 d. raštą Nr. (12.53.-K1)2K1-1295 ir 2017 m. spalio 12 d. raštą Nr. (1.27.)2-2388), tiek iš **KPD Klaipėdos skyriaus** administracinėje byloje pateiktuose procesiniuose dokumentuose nurodytų aplinkybių matyti, kad pastaroji institucija, **tikrinusi minėto teritorijų planavimo dokumento korektūrą, jo nesuderino, todėl VTPSI 2017 m. lapkričio 7 d. Teritorijų planavimo dokumento patikrinimo aktas Nr. TP5-6, kuriuo VTPSI, nurodžiusi jo priėmimo faktinį ir teisinį pagrindą, nepritarė teikimui tvirtinti, yra teisėtas ir pagrįstas.**

48. Šiame kontekste pažymėtina, kad teritorijų planavimo dokumentų taikymo ir jų tarpusavio sąveikos organizacinė struktūra veikia vadovaujantis TPĮ ir kitais teisės aktais. Kiekvienas žemesnio teritorijų planavimo lygmuo privalo vadovautis aukštesnio teritorijų planavimo lygmens patvirtintais teritorijų planavimo dokumento sprendiniais, juos detalizuojant. To paties lygmens teritorijų planavimo dokumentų sprendiniai turi būti tarpusavyje suderinti, išskyrus TPĮ 4 straipsnio 4 dalyje nurodytus atvejus (TPĮ 4 str. 3 d.). Valstybės lygmens kompleksinio teritorijų planavimo dokumentų, valstybei svarbių projektų teritorijų planavimo dokumentų, Vyriausybės patvirtintų specialiojo teritorijų planavimo dokumentų, žemės gelmių naudojimo planų sprendiniai turi aukštesnę teisinę galią už savivaldybės lygmens ir vietovės lygmens kompleksinio ir specialiojo teritorijų planavimo dokumentų sprendinius ir privalomai taikomi savivaldybėms rengiant, keičiant ar koreguojant savivaldybės lygmens ir vietovės lygmens teritorijų planavimo dokumentus (TPĮ 4 str. 4 d.).

49. Taigi, **specialiojo teritorijų planavimo dokumentas, kurio sprendiniai privalomai taikomi savivaldybėms rengiant, keičiant ar koreguojant savivaldybės lygmens ir vietovės lygmens teritorijų planavimo dokumentus, yra norminis teisės aktas, kurio parengimo procese vadovaujama bendraisiais teisėkūros principais, iš jų – ir aiškumo, reiškiančiu, kad teisės aktuose nustatytas teisinis reguliavimas turi būti logiškas, nuoseklus, glaustas, suprantamas, tikslus, aiškus ir nedviprasmiškas** (Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo 3 str. 2 d. 6 p.). Ginčo atveju, teisėjų kolegijos vertinimu, specialiojo teritorijų planavimo dokumento – KNNP TP korektūros Gintaro įlankos istorinio draustinio, Nidos, Juodkrantės, Preilos, Pervalkos, Smiltynės urbanistinių draustinių bei Neringos talasaloginio (jūrinio) draustinio, Preilos rekreacinio funkcinio prioriteto zonos ribose, kurio dalis svarbių sprendinių nėra suderinta, neatitinka minėto principo, todėl neturėtų būti nei teikiamas tikrinti, nei juo labiau – tvirtinti, dėl ko trečiojo suinteresuoto asmens argumentai, susiję su šio specialiojo teritorijų planavimo dokumento rengimo metu padarytais pažeidimais, kaip pagrįstai konstatavo pirmosios instancijos teismas, nėra reikšmingi nagrinėjamo ginčo kontekste.

50. Atsižvelgdama į aptartą, teisėjų kolegija konstatuoja, kad pirmosios instancijos teismas, nustatęs ginčui reikšmingas faktines aplinkybes bei tinkamai aiškinęs ir taikęs ginčo santykius reglamentuojančias teisės normas, priėmė teisėtą ir pagrįstą sprendimą, todėl apeliaciniai skundai netenkinami, o skundžiamas Vilniaus apygardos administracinio teismo 2018 m. kovo 27 d. sprendimas paliekamas nepakeistas. [...].“

14. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas (toliau vadinama – KT), išnagrinėjęs Seimo

narių grupės prašymą Nr. 1B-14/2018, **2018 m. rugpjūčio 31 d.** sprendime Nr. KT17-S7/2018 konstatavo:

„[...]

23. Apibendrinant tai, kas išdėstyta, konstatuotina, kad pareiškėjos prašyme nepateikti teisiniai argumentai, kuriais būtų grindžiama jos pozicija dėl KNNP TP 9.2.1, 9.2.2, 9.2.3, 9.3 punktų prieštaravimo Konstitucijos 42 straipsnio 2 daliai, Saugomų teritorijų įstatymui (2001 m. gruodžio 4 d. redakcija), Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo (2004 m. rugsėjo 28 d. redakcija) 5 straipsnio 10 dalies 2, 17 punktams, 19 straipsnio 1 daliai, 2 dalies 1, 2 punktams, 22 straipsnio 1, 2, 3, 4, 5, 6 dalims, KNNP TP 9.2.1.5, 9.2.1.7, 9.2.1.8, 9.2.2.5, 9.2.2.15, 9.2.3.2, 9.2.3.5, 9.2.3.6, 9.3.2.3, 9.4.2.10, 9.7.1.3 punktų prieštaravimo TPI (2013 m. birželio 27 d. redakcija) 17 straipsnio 5 daliai, 6 dalies 1, 6 punktams, 18 straipsnio 1, 2 dalims, 21 straipsnio 2 dalies 4 punktui, 3 daliai.

Tad ši pareiškėjos prašymo dalis neatitinka KT įstatymo 66 straipsnio 1 dalies 8 punkto reikalavimų.

Jeigu prašymas (jo dalis) neatitinka KT įstatymo 66 straipsnyje nustatytų reikalavimų, pagal KT įstatymo 70 straipsnį jis yra gražinamas pareiškėjui. Prašymo gražinimas neatima teisės kreiptis į KT bendra tvarka, kai bus pašalinti trūkumai.

Vadinasi, yra pagrindas gražinti pareiškėjai Seimo narių grupei nurodytą prašymo dalį. [...].“

15. Vyriausybės **2019 m. spalio 30 d.** nutarime Nr. 1080 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. birželio 6 d. nutarimo Nr. 702 „Dėl Kuršių Nerijos nacionalinio parko tvarkymo plano patvirtinimo“ pakeitimo“ nurodyta:

„Vyriausybė n u t a r i a :

Pakeisti KNNP TP, patvirtintą Vyriausybės 2012 m. birželio 6 d. nutarimu Nr. 702 „Dėl Kuršių nerijos nacionalinio parko tvarkymo plano patvirtinimo“, ir jį išdėstyti nauja redakcija (pridedama).“

16. KT **2019 m. lapkričio 25 d.** nutarime Nr. KT52-N14/2019 konstatavo:

„[...]

38. [...] KNNP TP (2019 m. spalio 30 d. redakcija) 9.2.1.7, 9.2.3.2 punktuose įtvirtintas teisinis reguliavimas, palyginti su įtvirtintuoju KNNP TP (2012 m. birželio 6 d. redakcija) 9.2.1.7, 9.2.3.2 punktuose, pakito iš esmės *inter alia* tuo, kad siekiant derinti valstybės ir privačių asmenų interesus dėl teritorijos naudojimo ir veiklos plėtojimo KNNP, taip pat sudaryti prielaidas baigti teisinius ginčus taikos sutartimis ir sumažinti valstybės biudžeto išlaidas, **KNNP TP (2019 m. spalio 30 d. redakcija) 9.2.1.7, 9.2.3.2 punktuose nustatyti kitokie nurodytų teritorijų (atitinkamai sklypų, <...>) planavimo uždavinių sprendimo rezultatai (sprendiniai): nebėra numatyta, kad kai kurie nurodytuose sklypuose esantys statiniai turi būti pašalinti ar pertvarkyti**, kad statybų, vykdytų pagal neteisėtai išduotus statybą leidžiančius dokumentus, padariniai nemenkintų vietovės vertingųjų savybių ir nedarytų neigiamo poveikio vietovės tūrinei erdvinei kompozicijai, t. y. nebėra reikalavimų sklype <...>, pašalinti restorano medinės verandos antrą aukštą, atstatyti dvišlaitį stogelį, o medinės verandos pirmą aukštą perstatyti perpus sumažinant verandos tūrį, taip pat reikalavimo sklype <...>, pašalinti pavėsinę šiaudiniu stogu.

39. Šiame kontekste pažymėtina, jog KT, nustatęs, kad Konstitucijai prieštarauja pareiškėjo neginčijamos tuos pačius santykius reguliuojančios nuostatos, kuriomis pakeistas pareiškėjo ginčijamas teisinis reguliavimas, privalo tai konstatuoti. KT ne kartą yra konstatavęs, jog konstitucinio teisingumo įgyvendinimas suponuoja tai, kad Konstitucijai prieštaraujantis teisės aktas (jo dalis) turi būti pašalintas iš teisės sistemos (*inter alia* 2001 m. lapkričio 29 d., 2015 m. rugsėjo 22 d., 2019 m. lapkričio 8 d. nutarimai).

40. Šiame KT nutarime minėta, kad, atsižvelgiant į iš konstitucinio teisinės valstybės principo kylantį reikalavimą paisyti bendrojo teisės principo *ex injuria jus non oritur* (neteisės pagrindu teisė neatsiranda), pagal kurį niekas negali turėti naudos iš savo padaryto teisės pažeidimo, taip pat į konstitucinį teisingumo principą, **Konstitucijoje įtvirtinta valstybės pareiga išsaugoti Kuršių**

nerijos tapatumą ir integralumą ir užtikrinti Kuršių nerijos ypatingą apsaugą kaip Konstitucijos ginamą viešąjį interesą reiškia, kad pagal Konstitucijos 42 straipsnio 2 dalį, 54 straipsnio 1 dalį nustatyto specialaus Kuršių nerijos apsaugos ir naudojimo režimo ir jo suponuojamų apribojimų bei draudimų nepaisymo padariniai negali būti įteisinti jokiais valstybės ar savivaldybės institucijų ar pareigūnų sprendimais arba susitarimais; tokiais sprendimais ar susitarimais negali būti sudaryta prielaidų nesilaikyti iš Konstitucijos, *inter alia* jos 109 straipsnio, konstitucinių teisinės valstybės, teisingumo principų, kylančio imperatyvo vykdyti įsiteisėjusius teismų sprendimus, kurie yra privalomi visoms valstybės valdžios ir valdymo institucijoms, visiems kitiems juridiniams ir fiziniams asmenims ir kuriais atitinkamų objektų, esančių Kuršių nerijoje, savininkai ir naudotojai gali būti įpareigojami atkurti tai, kas, nesilaikant specialaus Kuršių nerijos apsaugos ir naudojimo režimo, buvo pakeista, sunaikinta ar kitaip pažeista, ir atlyginti tokiais veiksmais gamtinei ir kultūrinei aplinkai padarytą žalą.

Minėta ir tai, kad priimant ir vykdant teismo sprendimus valstybėje yra įgyvendinamas teisingumas, garantuojamas įsiteisėjusiuose teismo sprendimuose nustatytų ir patvirtintų teisinių santykių stabilumas, stiprinamas teisės subjektų pasitikėjimas valstybės valdžia, įstatymais; pagal Konstituciją, *inter alia* jos 109 straipsnį, pagal kurį teisingumą vykdo tik teismai, konstitucinius teisinės valstybės, teisingumo principus, įsiteisėjusių teismo sprendimų nevykdymas, nesant konstituciškai pateisinamo pagrindo, negali būti toleruojamas.

41. Taip pat minėta, kad dar iki Vyriausybės 2019 m. spalio 30 d. nutarimo įsigaliojimo dėl KNNP TP (2019 m. spalio 30 d. redakcija) 9.2.1.7, 9.2.3.2 punktuose nurodytuose sklypuose esančių statinių buvo priimti ir yra įsiteisėję teismų sprendimai (atitinkamai [...] LVAT 2016 m. sausio 20 d. nutartis ir Klaipėdos miesto apylinkės teismo 2014 m. birželio 2 d. nutartis), kuriuose, be kita ko, **konstatuota, kad nurodytose teritorijose, nesilaikant anksčiau galiojusioje KNNP planavimo schemoje įtvirtintų reikalavimų, statybos vykdytos pagal neteisėtai išduotus statybos dokumentus, nustatyta, kokius padarinius sukėlė tokios statybos, ir, vadovaujantis KNNP planavimo schemoje, o vėliau – KNNP TP 9.2.1.7, 9.2.3.2 punktuose buvusiu nustatytu teisiniu reguliavimu, tuose sklypuose esančių statinių savininkai įpareigoti tam tikrus statinius ir (arba) jų priklausinius išardyti, pertvarkyti ir atkurti taip, kad jie atitiktų KNNP TP (2012 m. birželio 6 d. redakcija), *inter alia* 9.2.1.7, 9.2.3.2 punktuose, buvusius įtvirtintus reikalavimus, taip pat yra priimtos su šių nutarčių vykdymu susijusios nutartys (atitinkamai [...] Klaipėdos apylinkės teismo 2019 m. balandžio 2 d. nutartis ir Klaipėdos apylinkės teismo 2019 m. gegužės 24 d. nutartis).**

42. Konstatuotina, kad Vyriausybė, siekdama, kaip minėta, derinti valstybės ir privačių asmenų interesus dėl teritorijos naudojimo ir veiklos plėtojimo KNNP, taip pat sudaryti prielaidas baigti teisinius ginčus taikos sutartimis ir sumažinti valstybės biudžeto išlaidas, KNNP TP (2019 m. spalio 30 d. redakcija) 9.2.1.7, 9.2.3.2 punktuose nustačiusi kitokius nurodytų teritorijų planavimo uždavinių sprendimo rezultatus (sprendinius), nei iki tol galiojusiu teisiniu reguliavimu, t. y. nebenustačiusi, kad tam tikri nurodytuose sklypuose esantys statiniai turi būti pašalinti ar pertvarkyti taip, kad statybų, vykdytų pagal neteisėtai išduotus statybą leidžiančius dokumentus, padariniai nemenkintų vietovės vertingųjų savybių ir nedarytų neigiamo poveikio vietovės tūrinei erdvinei kompozicijai (būtent: sklype <...>, pašalinti restorano medinės verandos antrą aukštą, atstatyti dvišlaitį stogelį, o medinės verandos pirmą aukštą perstatyti perpus sumažinant verandos tūrį; sklype <...>, pašalinti pavėsinę šiaudiniu stogu), **nesilaikė iš konstitucinio teisinės valstybės principo kylančio reikalavimo paisyti bendrojo teisės principo *ex injuria jus non oritur*, sudarė prielaidas įteisinti iki tol galiojusius KNNP planavimo schemas ir KNNP TP (2012 m. birželio 6 d. redakcija) pažeidimų padarinius ir nevykdyti įsiteisėjusių teismų sprendimų, kuriais KNNP TP (2019 m. spalio 30 d. redakcija) 9.2.1.7, 9.2.3.2 punktuose nurodytuose sklypuose esančių statinių savininkai *inter alia* įpareigoti išardyti, perstatyti ar atkurti tai, kas, nesilaikant specialaus Kuršių nerijos apsaugos ir naudojimo režimo, buvo pakeista, sunaikinta ar kitaip pažeista. Pažymėtina, kad įsiteisėjusių teismų sprendimų nevykdymas negali būti konstituciškai pateisinamas *inter alia* Vyriausybės 2019 m. spalio 30 d. nutarimo rengimo ir šio nutarimo projekto teikimo dokumentuose minimu siekiu baigti teisinius ginčus**

taikos sutartimis ir sumažinti valstybės biudžeto išlaidas.

Kartu paminėtina ir tai, kad pagal KNNP TP (2019 m. spalio 30 d. redakcija) 9.2.1.7, 9.2.3.2 punktuose įtvirtintą teisinį reguliavimą, kuriuo, kaip minėta, be kita ko, nebėra nustatyta reikalavimų sklype <...>, pašalinti restorano medinės verandos antrą aukštą, atstatyti dvišlaitį stogelį, o medinės verandos pirmą aukštą perstatyti perpus sumažinant verandos tūrį, taip pat reikalavimo sklype <...>, pašalinti pavėsinę šiaudiniu stogu, numatytos KNNP apsaugos ir naudojimo režimo įgyvendinimo priemonės traktuotinos kaip nustatančios mažesnę Kuršių nerijos, kaip ypač vertingos teritorijos, apsaugos lygį, nei nustatyta įsiteisėjusiuose teismų sprendimuose, kuriais minėtų statinių savininkai įpareigoti atitinkamus statinius išardyti ir (arba) pertvarkyti.

43. Taigi KNNP TP (2019 m. spalio 30 d. redakcija) 9.2.1.7, 9.2.3.2 punktuose įtvirtintu teisiniu reguliavimu nepaisyta iš Konstitucijos 109 straipsnio, konstitucinių teisinės valstybės, teisingumo principų kylančio imperatyvo vykdyti įsiteisėjusius teismų sprendimus, kurie yra privalomi *inter alia* visoms valstybės valdžios ir valdymo institucijoms.

44. Atsižvelgiant į išdėstytus argumentus, **darytina išvada, kad KNNP TP (2019 m. spalio 30 d. redakcija) 9.2.1.7, 9.2.3.2 punktai prieštarauja Konstitucijos 109 straipsniui, konstituciniams teisinės valstybės, teisingumo principams.**

45. **Pagal Konstitucijos 107 straipsnio 1 dalį teisės aktas (ar jo dalis) negali būti taikomas nuo tos dienos, kai oficialiai paskelbiamas Konstitucinio Teismo sprendimas, kad tas teisės aktas (ar jo dalis) prieštarauja Konstitucijai.**

Pagal Konstituciją ir Konstitucinio Teismo įstatymą, **oficialiai paskelbus šį Konstitucinio Teismo nutarimą, nuo jo oficialaus paskelbimo dienos KNNP TP (2019 m. spalio 30 d. redakcija) 9.2.1.7, 9.2.3.2 punktai, kuriuose nustatyta, kaip turi būti tvarkomi šiuose punktuose nurodyti sklypai ir *inter alia* pertvarkomi ir (arba) išardomi juose esantys statiniai, ir kurie šiuo KT nutarimu pripažinti prieštaraujančiais Konstitucijai, negalės būti taikomi.** Taigi, įsigaliojus šiam KT nutarimui, minėtų teritorijų KNNP tvarkymas pagal konkrečius Vyriausybės nustatytus sprendinius šiai teritorijai liks nesureguliuotas, todėl gali atsirasti tam tikras teisinis neapibrėžtumas dėl minėtų teritorijų tvarkymo ir ūkinės veiklos, *inter alia* statybų, jose vykdymo. Tai būtų nesuderinama su iš Konstitucijos kylančia valstybės pareiga užtikrinti Kuršių nerijos ypatingą apsaugą kaip Konstitucijos ginamą viešąjį interesą.

45.1. Šiame kontekste pažymėtina, kad, kaip yra konstatavęs KT, teisės spragų pašalinimas yra atitinkamo (kompetentingo) teisėkūros subjekto kompetencijos dalykas; teisės spragas yra įmanoma tam tikru mastu užpildyti ir taikant teisę, taigi taip pat ir aiškinant teisę, *inter alia* teisingumą vykdantiems teismams, pagal savo kompetenciją sprendžiantiems atskiras bylas ir privalantiems aiškinti teisę, kad galėtų ją taikyti; teisės spragas teismai gali užpildyti *ad hoc*, t. y. jie jas gali pašalinti individualiam visuomeniniam santykiui, dėl kurio sprendžiamas ginčas teisme nagrinėjamoje byloje; galutinai pašalinti teisės spragas galima tik teisę kuriančioms institucijoms išleidus atitinkamus teisės aktus; galimybė užpildyti teisės spragas *ad hoc* nereiškia, kad įstatymų leidėjas neturi pareigos per protingą laiką, paisydamas Konstitucijos, įstatymu nustatyti deramą atitinkamų santykių teisinį reguliavimą (*inter alia* 2006 m. rugpjūčio 8 d. sprendimas, 2007 m. birželio 7 d. nutarimas). Konstitucinė pareiga per protingą laiką, paisant Konstitucijos, teisės aktais nustatyti deramą atitinkamų santykių teisinį reguliavimą *mutatis mutandis* taikytina ir kitiems teisėkūros subjektams.

Šios konstitucinės justicijos bylos kontekste pažymėtina, kad **Vyriausybė, pagal Konstituciją turinti pareigą nustatyti specialaus Kuršių nerijos apsaugos ir naudojimo režimo įgyvendinimo priemones, privalo per protingą laiką nustatyti deramą, Konstitucijai neprieštaraujantį, *inter alia* nesudarantį prielaidų nevykdyti įsiteisėjusių teismų sprendimų, KNNP TP (2012 m. birželio 6 d., 2019 m. spalio 30 d. redakcijos) 9.2.1.7, 9.2.3.2 punktuose nurodytų sklypų ir juose esančių statinių tvarkymo teisinį reguliavimą.**

45.2. Kaip minėta, KNNP TP (2012 m. birželio 6 d., 2019 m. spalio 30 d. redakcijos) 9.2.1.7, 9.2.3.2 punktuose nurodytuose sklypuose esančių statinių savininkų atžvilgiu yra priimti įsiteisėję teismų sprendimai (atitinkamai LVAT 2016 m. sausio 20 d. nutartis ir Klaipėdos miesto apylinkės teismo 2014 m. birželio 2 d. nutartis), kuriuose *inter alia* nuspręsta, kaip, laikantis teisės aktuose

nustatytų reikalavimų, turi būti pertvarkomi ir (arba) išardomi tuose sklypuose esantys statiniai.

Atsižvelgiant į tai, pažymėtina, kad pagal Konstituciją tol, kol Vyriausybė nustatys Konstitucijai neprieštaraujantį KNNP atitinkamų teritorijų ir jose esančių statinių tvarkymą reglamentuojantį teisinį reguliavimą, sklypai <...>, bei juose esantys statiniai turėtų būti tvarkomi (*inter alia* išardomi, pertvarkomi ir (arba) atkuriami) taip, kaip nustatyta įsiteisėjusiuose teismų sprendimuose, būtent atitinkamai [...] LVAT 2016 m. sausio 20 d. nutartyje ir Klaipėdos miesto apylinkės teismo 2014 m. birželio 2 d. nutartyje. [...].“

17. Lietuvos Respublikos Ministro Pirmininko pavedimu Vyriausybės kanclerio pirmojo pavaduotojo **2019 m. lapkričio 28 d.** pavedimu Nr. S-4231 **AM nurodyta pateikti Vyriausybei teisės aktų projektus, reikalingus KT 2019 m. lapkričio 25 d. nutarimui NR. KT52-N14/2019 įgyvendinti.**

18. VSTT **2019 m. gruodžio 10 d.** rašte Nr. (5)-V3-1448(2.8) Pareiškėjų atstovui nurodė:

„VSTT susipažino su Jūsų 2019 m. lapkričio 12 d. ir 2019 m. gruodžio 4 d. prašymais, kuriuose Jūs prašote paraginti VTPSI atsisakyti 2012 m. lapkričio 27 d. ieškinio Nr. 2D-17320 (16.24)2 D-6694 arba nurodyti, kad patikslintų (naujai išdėstytų) ieškinį, jei atsižvelgiant į Vyriausybės 2019 m. spalio 30 d. nutarimu Nr. 1080 patvirtintos naujos KNNP TP redakcijos 9.2.1.5 punkto sprendinius, jis įmanomas.

Atkreiptinas dėmesys, kad KT 2019 m. lapkričio 25 d., išnagrinėjęs Lietuvos Respublikos Seimo narių grupės prašymą ištirti KNNP TP 9.2.1.7 ir 9.2.3.2 punktų, reglamentuojančių teritorijos <...>, tvarkymą, konstitucingumą, 2019 m. lapkričio 25 d. priimtu nutarimu pripažino, kad Vyriausybės 2012 m. birželio 6 d. nutarimu patvirtinto KNNP TP 9.2.1.7, 9.2.3.2 punktai neprieštaravo Lietuvos Respublikos Konstitucijai (toliau – Konstitucija) ir įstatymams. Tačiau **KT prieštaraujančiais Konstitucijos 109 straipsnio 1 daliai (teisingumą Lietuvos Respublikoje vykdo tik teismai), konstituciniams teisinės valstybės, teisingumo principams pripažino Vyriausybės 2019 m. spalio 30 d. nutarimu nauja redakcija išdėstyto KNNP TP 9.2.1.7, 9.2.3.2 punktus.**

KT minėtame nutarime pasisakyta tik dėl minėtų punktų prieštaravimo Konstitucijai, bet visgi atsižvelgiant į KT 2019 m. lapkričio 25 d. nutarime išdėstytus argumentus, galima teigti, kad šio nutarimo sukeltos teisinės pasekmės turėtų būti vertinamos neapsiribojant tik KNNP TP (2019 m. spalio 30 d. redakcija) 9.2.1.7, 9.2.3.2 punktuose nustatyta teisinio reguliavimo apimtimi, tačiau turi būti įvertintos ir kitos šio plano nuostatos, kuriose įtvirtintos teisės normos savo esme yra panašios į 9.2.1.7, 9.2.3.2 punktus.

KT 2019 m. lapkričio 25 d. nutarime nurodyta, kad Vyriausybė, pagal Konstituciją turinti pareigą nustatyti specialaus Kuršių nerijos apsaugos ir naudojimo režimo įgyvendinimo priemones, privalo per protingą laiką nustatyti deramą, Konstitucijai neprieštaraujantį, *inter alia* nesudarantį prielaidų nevykdyti įsiteisėjusių teismų sprendimų, KNNP TP (2012 m. birželio 6 d., 2019 m. spalio 30 d. redakcijos) 9.2.1.7, 9.2.3.2 punktuose nurodytų sklypų ir juose esančių statinių tvarkymo teisinį reguliavimą.

Vyriausybės kanclerio pirmasis pavaduotojas 2019 m. lapkričio 28 d. pavedimu Nr. S-4231 AM nurodė, kad turi būti parengti teisės aktų projektai, reikalingi KT 2019 m. lapkričio 25 d. nutarimui Nr. KT52-N14/2019 įgyvendinti.

Atsižvelgiant į tai, kad Jūsų teisminis atvejis turės būti vertinamas viso KT nutarimo kontekste, todėl tikslinga sulaukti sprendimo iš AM ir tada svarstyti tolesnį civilinės bylos nagrinėjimą, ar tikslinti ieškinį, ar sudaryti taikos sutartį, bet visais atvejais, šiuos sprendimus priims VTPSI, nes VSTT civilinėje byloje Nr. <...> yra tretysis suinteresuotas asmuo ir pagal kompetenciją negali teikti siūlymų VTPSI, kaip vesti teisminį procesą.

Šis atsakymas per vieną mėnesį nuo jo įteikimo dienos gali būti skundžiamas Lietuvos administracinių ginčų komisijai Ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymo arba Vilniaus apygardos administraciniam teismui Administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.“

Tyrimui reikšmingos teisės aktų nuostatos

19. Lietuvos Respublikos Konstitucijos:

5 straipsnis:

„Valdžios įstaigos tarnauja žmonėms.“

20. Lietuvos Respublikos Konstitucinio teismo įstatymo:

72 straipsnis. Teisės akto pripažinimo prieštaraujančiu Konstitucijai pasekmės

„Lietuvos Respublikos įstatymas (ar jo dalis) arba kitas Seimo aktas (ar jo dalis), Respublikos Prezidento aktas, Vyriausybės aktas (ar jo dalis) negali būti taikomi nuo tos dienos, kai oficialiai paskelbiamas Konstitucinio Teismo nutarimas, kad atitinkamas aktas (ar jo dalis) prieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijai. Tos pačios pasekmės atsiranda, kai Konstitucinis Teismas priima nutarimą, kad Respublikos Prezidento aktas ar Vyriausybės aktas (ar jo dalis) prieštarauja įstatymams.

Konstitucinio Teismo nutarimai yra privalomi visoms valdžios institucijoms, teismams, visoms įmonėms, įstaigoms bei organizacijoms, pareigūnams ir piliečiams.

Visos valstybės institucijos bei jų pareigūnai privalo panaikinti savo priimtus poįstatyminius aktus ar jų nuostatas, kurie pagrįsti pripažintu nekonstituciniu teisės aktu.

Neturi būti vykdomi sprendimai, pagrįsti teisės aktais, kurie pripažinti prieštaraujančiais Konstitucijai ar įstatymams, jeigu tokie sprendimai nebuvo įvykdyti iki atitinkamo Konstitucinio Teismo nutarimo įsigaliojimo.

Konstitucinio Teismo nutarimo pripažinti teisės aktą ar jo dalį nekonstituciniu galia negali būti įveikta pakartotinai priėmus tokį pat teisės aktą ar jo dalį.“

21. Lietuvos Respublikos teismų įstatymo:

9 straipsnis. Teismų sprendimų privalomumas

„1. Įsiteisėję Lietuvos Respublikos teismų sprendimai yra privalomi visoms valstybės valdžios institucijoms, pareigūnams ir tarnautojams, įmonėms, įstaigoms, organizacijoms, kitiems juridiniams bei fiziniams asmenims ir turi būti vykdomi visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje.“

22. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo:

12 straipsnis. Seimo kontrolierių tiriama skundai

„[...]“

4. Seimo kontrolieriai [...] netikrina teismų priimtų sprendimų, nuosprendžių ir nutarčių pagrįstumo ir teisėtumo.“

23. Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo:

1 straipsnis. Įstatymo paskirtis

„Šis įstatymas sudaro prielaidas įgyvendinti Lietuvos Respublikos Konstitucijos nuostatą, kad visos valdžios įstaigos tarnauja žmonėms; nustato viešojo administravimo principus, viešojo administravimo sritis, viešojo administravimo subjektų sistemą ir administracinės procedūros organizavimo pagrindus; garantuoja asmenų teisę apskusti viešojo administravimo subjektų veiksmus, neveikimą ar administracinius sprendimus, taip pat teisę į įstatymais pagrįstą ir objektyvų asmenų prašymų ir skundų nagrinėjimą; įtvirtina kitas asmenų ir viešojo administravimo subjektų teises ir pareigas viešojo administravimo srityje.“

3 straipsnis. Viešojo administravimo principai

„Viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi šiais principais:

[...]“

5) *tarnybinės pagalbos*. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektai, rengdami administracinius sprendimus, prireikus teikia vienas kitam reikalingą informacinę ir kitokią pagalbą;

6) *efektyvumo*. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektas, priimdamas ir įgyvendindamas sprendimus, jam skirtus išteklius naudoja ekonomiškai, rezultatų siekia kuo mažesnėmis sąnaudomis;

[...]

11) *atsakomybės už priimtus sprendimus*. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektas, priimdamas administracinius sprendimus, turi prisiimti atsakomybę už priimtų administracinių sprendimų sukeltus padarinius;

12) *naujovių ir atvirumo permainoms principas*. Šis principas reiškia, kad **viešojo administravimo subjektas turi ieškoti naujų ir veiksmingų būdų, kaip spręsti problemas**, ir nuolat mokytis iš gerosios patirties pavyzdžių; [...].“

24. Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo:

3 straipsnis. Pagrindiniai valstybės tarnybos ir valstybės tarnautojų veiklos etikos principai

„1. Lietuvos Respublikos valstybės tarnyba grindžiama įstatymų viršenybės, teisėtumo, lygiateisiškumo, lojalumo, politinio neutralumo, skaidrumo, atsakomybės už priimtus sprendimus, karjeros ir tarnybinio **bendradarbiavimo** principais.“

25. Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo ir statybos valstybinės priežiūros įstatymo:

3 straipsnis. Teritorijų planavimo valstybinę priežiūrą atliekančios institucijos ir jų funkcijos

„[...]

5. Teritorijų planavimo valstybinė priežiūra apima:

[...]

4) asmenų prašymų, skundų ar pranešimų, susijusių su teritorijų planavimo procesu, nagrinėjimą. [...].“

26. Lietuvos Respublikos vyriausybės įstatymo:

26 straipsnis. Ministrai

„1. Ministrai yra atsakingi už jiems pavestas valdymo sritis, kurias nustato šis ir kiti įstatymai.

2. Ministrą laikinai pavaduoti gali tik Ministro Pirmininko paskirtas kitas Vyriausybės narys. Pavaduojantis ministras neatlieka šio straipsnio 3 dalies 6, 9, 13, 14, 15, 16 ir 17 punktuose nurodytų funkcijų.

3. Ministras:

1) vadovauja ministerijai, sprendžia ministerijos kompetencijai priklausančius klausimus ir yra tiesiogiai atsakingas už Vyriausybės programos ir kasmetinių Vyriausybės veiklos prioritetų bei planuojamų pasiekti rezultatų jam pavestose valdymo srityse įgyvendinimą;

[...]

4) **užtikrina Vyriausybės ir Ministro Pirmininko pavedimų vykdymą;**

[...]

12) koordinuoja ir kontroliuoja įstaigų prie ministerijos veiklą, jei šių funkcijų nepaveda viceministras ir ministerijos kancleriui ir jei įstatymai nenustato kitaip; [...].“;

27. Pagal **Septynioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos** nuostatas:

„[...]

230. Formuosime aiškia ir skaidrią teisinę bazę, grindžiamą gero valdymo principais. Skatinsime nuolatinę praktikų, akademikų bei pilietinės visuomenės diskusijas dėl konkrečias sritis reglamentuojančios teisės tobulinimo, perteklinių, neaiškių, skirtingoms interpretacijoms galimybę sudarančių teisės aktų nuostatų įvardijimo ir efektyviausių jų taisymo būdų.

[...]

246. Svarbiausia bet kokios teisės sąlyga yra jos aiškumas, vienareikšmiškumas ir vientisumas. [...].“

28. Aplinkos ministerijos nuostatai:

„[...]

7. Svarbiausieji Aplinkos ministerijos veiklos tikslai yra:

7.1. užtikrinti aplinkos formavimą pagal darnaus vystymosi principus;

7.2. formuoti valstybės politiką [...] teritorijų planavimo ir priežiūros, urbanistikos ir architektūros, statybos ir jos priežiūros, [...] srityse ir organizuoti, koordinuoti ir kontroliuoti jos įgyvendinimą;

[...]

9. Aplinkos ministerija taip pat atlieka šias funkcijas:

9.1. pagal kompetenciją rengia įstatymų, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimų ir kitų teisės aktų, nenurodytų šiuose nuostatuose, projektus arba dalyvauja juos rengiant, derina ministerijų, Vyriausybės įstaigų ir kitų institucijų teisės aktų projektus; [...].“

28. Valstybinės teritorijų planavimo ir statybos inspekcijos prie Aplinkos ministerijos nuostatai, patvirtinti Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2003 m. liepos 9 d. įsakymu Nr. 349:

„[...]

2. Inspekcijos paskirtis – pagal kompetenciją vykdyti teritorijų planavimo ir statybos valstybinę priežiūrą.

[...]

10. Inspekcijos veiklos tikslai:

[...]

10.2. užtikrinti, kad statinių statyba būtų vykdoma teisėtai. [...].“

Tyrimui reikšminga teismų praktika

30. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas 2004 m. gruodžio 13 d. nutarime byloje Nr. 51/01-26/02-19/03-22/03-26/03-27/03 konstatavo:

„[...] Valstybės tarnyba turi veikti paklusdama tik Konstitucijai ir teisei. Kiekviena valstybės ar savivaldybės institucija, per kurią vykdomos valstybės funkcijos, **kiekvienas valstybės tarnautojas turi paisyti teisėtumo reikalavimų. Valstybės tarnautojai turi** nepiktnaudžiauti jiems nustatytomis galiomis, **nepažeisti teisės aktų reikalavimų.** [...] Konstitucinis Teismas 2004 m. liepos 1 d. nutarime ir 2004 m. lapkričio 5 d. išvadoje konstatavo, kad Konstitucijoje yra įtvirtintas **atsakingo valdymo principas**. Valdžios atsakomybė visuomenei – teisinės valstybės principas, kuris įtvirtintas Konstitucijoje nustačius, kad valdžios įstaigos tarnauja žmonėms [...].“

Tyrimo išvados

31. Atsižvelgiant į skunde nurodytas ir tyrimo metu paaiškėjusias aplinkybes, išvadas tikslinga pateikti, išskiriant šiuos klausimus:

31.1. Pareiškėjos kreipėsi į Seimo kontrolierių dėl valstybės institucijų nepakankamo bendradarbiavimo, sprendžiant klausimus, susijusius su teritorijų planavimu KNNP.

31.2. Vyriausybė 2012 m. birželio 6 d. nutarimu Nr. 702 KNNPD pavedė organizuoti KNNP TP įgyvendinimą (žr. pažymos 5 punktą).

31.3. Statybų valstybinę priežiūrą vykdomantis VTPSI Klaipėdos skyrius 2012 m. lapkričio 27 d. kreipėsi į teismą, prašydamas įpareigoti statytojus organizuoti savavališkomis pripažintų statybų padarinių šalinimą (žr. pažymos 6.1 punktą).

31.4. Teisminis procesas buvo sustabdytas (žr. pažymos 6.3 punktą), kol AM pateiks Vyriausybei projektą dėl KNNP TP tikslingumo; Vyriausybė 2015 m. balandžio 15 d. nutarimu Nr. 389 paskelbė KNNP TP rengimo pradžią, nustatė planavimo tikslus, pavedė AM parengtą KNNP TP pateikti tvirtinti Vyriausybei (žr. pažymos 7 punktą).

31.5. AM 2017 m. spalio 6 d. pateikė TAIS institucijoms derinti Vyriausybės nutarimo projektą.

31.6. KPD Klaipėdos skyrius 2017 m. spalio 11 d. rašte nurodė derinantis KNNP TP korektūros projektą, išskyrus tam tikrus punktus (žr. pažymos 8 punktą).

31.7. VTPSI 2017 m. lapkričio 7 d. Teritorijų planavimo dokumento patikrinimo akte konstatavo, kad KPD Klaipėdos teritorinis padalinys Specialiojo plano nesuderino, todėl VTPSI negali teikti teigiamos išvados dėl Specialiojo plano, kol jis nebus suderintas su visomis institucijomis.

31.8. Negavusi VTPSI pritarimo, KNNP TP projekto AM negalėjo teikti Vyriausybei tvirtinti.

31.9. Vyriausybė 2018 m. sausio 31 d. nutarimu nusprendė, kad iki 2018 m. rugpjūčio 1 d. nesuderinus KNNP TP sprendinių, teritorijų planavimo procesas bus nutrauktas (žr. pažymos 10 punktą).

31.10. Seimo kontrolierius kreipėsi į valstybines institucijas ir Savivaldybės administraciją, dėl informacijos, susijusios su skunde nurodytomis aplinkybėmis pateikimo.

31.11. VSTT atkreipė dėmesį į tai, kad KNNP TP rengimas yra itin sunkus ir sudėtingas skirtingų sričių, ūkio subjektų ir privačių interesų derinimo procesas. **VSTT pateiktai duomenimis, konkrečiu atveju dėl teritorijos <...>, buvo parengtas taikos sutarties projektas; taikos sutartis galėtų būti pasirašyta, patvirtinus KNNP TP korektūrą ir teisminis ginčas galėtų būti užbaigtas taikiai** (žr. pažymos 11 punktą).

31.12. Kultūros ministerija nurodė, kad siekdama išspręsti susidariusią situaciją, kai dėl tarpinstitucinio nesusikalbėjimo tarp VST ir KPD negali būti užbaigtas KNNP TP korektūros projekto rengimo ir tvirtinimo procesas, ir vykdydama Vyriausybės 2017 m. rugsėjo 13 d. pasitarime priimtus sprendimus dėl KNNP TP korektūros derinimo, 2017 m. rugsėjo 21 d., 2018 m. rugsėjo 22 d., 2017 m. spalio 9 d. organizavo tarpinstitucinius pasitarimus, kuriuose dalyvavo KM, AM, Vyriausybės kanceliarijos, KPD, VSTT atstovai ir KNNP TP rengėjai. Pasitarimų metu buvo nutarta, kad reikia taisyti atitinkamus KNNP TP korektūros projekto tekstinės dalies punktus bei juos pataisius pagal bendrai sutartą redakciją, KNNP TP korektūros projektas galėtų būti suderintas Neringos savivaldybės ir Klaipėdos miesto savivaldybės teritorijų planavimo komisijoje.

KNNP TP korektūros projektas buvo patikslintas pagal Kultūros ministerijos 2017 m. rugsėjo 26 d. raštu Nr. S2-2598 VSTT, KPD, AM ir Vyriausybei pateiktus pasiūlymus ir 2018 m. rugsėjo 28 d. buvo pateiktas derinti Klaipėdos miesto savivaldybės administracijos ir Neringos savivaldybės administracijos teritorijų planavimo komisijoje.

31.13. Teritorijų planavimo dokumentas yra suderintas, jeigu jam pritarė ir išvadas pateikė visos teritorijų planavimo dokumento derinime dalyvaujančios institucijos. Suderintas teritorijų planavimo dokumentas teikiamas tikrinti teritorijų planavimo valstybinę priežiūrą atliekančiai institucijai. Tik tuo atveju, kai gaunama teigiama tikrinimo išvada, teritorijų planavimo dokumentas parengiamas, kaip atitinkamas teisės akto projektas, ir teikiamas tvirtinti Vyriausybei (prieš tai jį suderinus su suinteresuotomis ministerijomis). Ši VTPSI pozicija buvo patvirtinta ir teismo tvarka išnagrinėjus klausimą iš esmės (žr. pažymos 13 punktą). Įsiteisėję Lietuvos Respublikos teismų sprendimai yra privalomi visoms valstybės ir valdžios institucijoms, pareigūnams ir tarnautojams (žr. pažymos 21 punktą);

31.14. Pakeistas KNNP TP buvo patvirtintas 2019 m. spalio 30 d. Vyriausybės nutarimu (žr. pažymos 15 punktą);

31.15. KT 2019 m. lapkričio 25 d. nutarimu (žr. pažymos 16 punktą) pripažino, kad Vyriausybės 2012 m. birželio 6 d. nutarimu patvirtinto KNNP TP 9.2.1.7, 9.2.3.2 punktai neprieštaravo Lietuvos Respublikos Konstitucijai ir įstatymams. Tačiau **Vyriausybės 2019 m. spalio 30 d. nutarimu nauja redakcija išdėstyto KNNP TP 9.2.1.7, 9.2.3.2 punktai pripažinti prieštaraujančiais Konstitucijos 109 straipsnio 1 daliai, konstituciniams teisinės valstybės, teisingumo principams** (žr. pažymos 16 punktą).

31.16. Vyriausybės kanclerio pirmasis pavaduotojas 2019 m. lapkričio 28 d. pavedimu Nr. S-4231 AM nurodė parengti teisės aktų projektus, reikalingus KT 2019 m. lapkričio 25 d. nutarimui NR. KT52-N14/2019 įgyvendinti (žr. pažymos 17 punktą).

31.17. **Pareiškėjai siūlo valstybinėms institucijoms spręsti klausimą dėl teismo nagrinėjimo, susijusio su statinių, <...>, statybos padariniais, nutraukimo arba ieškinio**

patikslinimo (žr. pažymos 18 punktą), tačiau kaip matyti iš VSTT atsakymo, akivaizdu, kad klausimo sprendimas vėl atidedamas neapibrėžtam laikui.

31.18. Lietuvos Respublikos įstatymas (ar jo dalis) arba kitas Seimo aktas (ar jo dalis), Respublikos Prezidento aktas, Vyriausybės aktas (ar jo dalis) negali būti taikomi nuo tos dienos, kai oficialiai paskelbiamas Konstitucinio Teismo nutarimas, kad atitinkamas aktas (ar jo dalis) prieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijai. Tos pačios pasekmės atsiranda, kai Konstitucinis Teismas priima nutarimą, kad Respublikos Prezidento aktas ar Vyriausybės aktas (ar jo dalis) prieštarauja įstatymams. Konstitucinio Teismo nutarimai yra privalomi visoms valdžios institucijoms, teismams, visoms įmonėms, įstaigoms bei organizacijoms, pareigūnams ir piliečiams. (žr. pažymos 20 punktą).

31.19. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, jog teisinio tikrumo ir teisinio aiškumo imperatyvas suponuoja tam tikrus privalomus reikalavimus teisiniui reguliavimui: jis privalo būti aiškus ir darnus, teisės normos turi būti formuluojamos tiksliai (Konstitucinio Teismo 2003-05-30, 2004 m. sausio 26 d. nutarimai; žr. pažymos 30 punktą);

31.20. Lietuvos Respublikos Vyriausybė yra įsipareigojusi gerinti teisės aktų kokybę, stiprinti valstybės institucijų tarpusavio bendradarbiavimą, formuoti aiškią ir skaidrią teisinę bazę, grindžiamą gero valdymo principais (žr. pažymos 27 punktą).

32. Apibendrinant darytina išvada, kad iki šiol neišspręstas Pareiškėjų skunde nurodytas klausimas dėl statinių naudojimo galimybės, nors:

32.1. teigta, kad patvirtinus KNNP TP korektūrą, atsirastų galimybė spręsti Pareiškėjų skunde nurodytą klausimą iš esmės (žr. pažymos 11 ir 31.11 punktus);

32.2. KPD duomenimis, institucija pagal kompetenciją nėra nustačiusi, kad būtų pažeisti paveldosaugos reikalavimai ginčo statyboje ne tik Pareiškėjų atžvilgiu, bet ir kitų asmenų, kurių nuosavybės teise valdomus pastatus siekiama nugriauti ar pertvarkyti (žr. pažymos 12 punktą).

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta (žr. pažymos 31 punktą), bei į tai, kad reikalinga spręsti šioje dalyje nurodyto teisinio reglamentavimo keitimo klausimą (žr. pažymos 31.15–31.16 punktus), vadovaujantis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, X ir Y skundas pripažintinas pagrįstu.

33. Lietuvos Respublikos Vyriausybei tikslinga rekomenduoti:

33.1. atkreipti dėmesį į Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2019 m. lapkričio 25 d. nutarime Nr. KT52-N14/2019 (žr. pažymos 16 punktą) akcentuotą Lietuvos Respublikos Vyriausybės pareigą per protingą laiką nustatyti deramą, Lietuvos Respublikos Konstitucijai neprieštaraujantį, *inter alia* nesudarantį prielaidų nevykdyti įsiteisėjusių teismų sprendimų, KNNP TP (2012 m. birželio 6 d., 2019 m. spalio 30 d. redakcijos) 9.2.1.7, 9.2.3.2 punktuose nurodytų sklypų ir juose esančių statinių tvarkymo teisinį reguliavimą;

33.2. informuoti, ar yra (bus) atlikti konkretūs veiksmai Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2019 m. lapkričio 25 d. nutarimo Nr. KT52-N14/2019 įgyvendinimui; *teigiamo atsakymo atveju* pateikti informaciją apie rengiamus (priimtus) sprendimus dėl teisės aktų pakeitimo (papildymo); *neigiamo atsakymo atveju* pateikti argumentuotą paaiškinimą šiuo klausimu;

33.3. užtikrinti, kad Valstybinė teritorijų planavimo ir statybos inspekcija prie Aplinkos ministerijos raštu informuotų, ar Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2019 m. spalio 30 d. nutarimu Nr. 1080 patvirtinus KNNP TP (žr. pažymos 15 punktą), yra (bus) sprendžiamas klausimas dėl Pareiškėjoms priklausančių statinių, <...>, statybos padarinių (žr. pažymos 18 ir 31.17 punktus); *teigiamo atsakymo atveju* pateikti informaciją apie rengiamus (priimtus) sprendimus; *neigiamo atsakymo atveju* pateikti argumentuotą paaiškinimą šiuo klausimu.

SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAS

34. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies

1 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius nusprendžia:
X ir Y skundą pažymoje nurodytu aspektu pripažinti pagrįstu.

SEIMO KONTROLIERIAUS REKOMENDACIJOS

35. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 1 ir 17 punktais, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius rekomenduoja:

35.1. Lietuvos Respublikos Vyriausybei –

35.1.1. atkreipti dėmesį į Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2019 m. lapkričio 25 d. nutarime Nr. KT52-N14/2019 (žr. pažymos 16 punktą) akcentuotą Lietuvos Respublikos Vyriausybės pareigą per protingą laiką nustatyti deramą, Lietuvos Respublikos Konstitucijai neprieštaraujantį, *inter alia* nesudarantį prielaidų nevykdyti įsiteisėjusių teismų sprendimų, KNNP TP (2012 m. birželio 6 d., 2019 m. spalio 30 d. redakcijos) 9.2.1.7, 9.2.3.2 punktuose nurodytų sklypų ir juose esančių statinių tvarkymo teisinį reguliavimą;

35.1.2. informuoti, ar yra (bus) atlikti konkretūs veiksmai Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2019 m. lapkričio 25 d. nutarimo Nr. KT52-N14/2019 įgyvendinimui; *teigiamo atsakymo atveju* pateikti informaciją apie rengiamus (priimtus) sprendimus dėl teisės aktų pakeitimo (papildymo); *neigiamo atsakymo atveju* pateikti argumentuotą paaiškinimą šiuo klausimu;

35.1.3. užtikrinti, kad Valstybinė teritorijų planavimo ir statybos inspekcija prie Aplinkos ministerijos raštu informuotų, ar Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2019 m. spalio 30 d. nutarimu Nr. 1080 patvirtinus KNNP TP (žr. pažymos 15 punktą), yra (bus) sprendžiamas klausimas dėl Pareiškėjoms priklausančių statinių, <...>, statybos padarinių (žr. pažymos 18 ir 31.17 punktus); *teigiamo atsakymo atveju* pateikti informaciją apie rengiamus (priimtus) sprendimus; *neigiamo atsakymo atveju* pateikti argumentuotą paaiškinimą šiuo klausimu.

Primename, kad Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta, jog informacija apie siūlymų (rekomendacijų) išnagrinėjimą Seimo kontrolieriui turi būti pateikiama nedelsiant priėmus sprendimus dėl priemonių, kurių bus imamasi, atsižvelgiant į Seimo kontrolieriaus siūlymą (rekomendaciją), **bet ne vėliau kaip per 30 dienų nuo siūlymo (rekomendacijos) gavimo dienos.**

Seimo kontrolierius

Augustinas Normantas